

# สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาชนิดพันธุ์ของโกสน

A Study of External Morphological of Thai Croton



T098242

โดย  
นายปิยนนท์ บุญคง

อาจารย์ที่ปรึกษา  
อาจารย์บุญลือ กล้าหาญ

เสนอ

ภาควิชาพืชสวน คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)

พุทธศักราช 2540

ปก.  
๑/619ก  
๑540

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน

58242

วันที่.....

170 3/10/40

ใช้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี

ภาควิชาพืชสวน

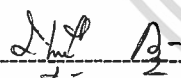
เรื่อง

การศึกษานิพจน์พันธุ์ของโกสนไทย

A Study of External Morphological of Thai Croton

โดย  
นายปิยนนท์ บุญคง

ได้รับการพิจารณาจาก

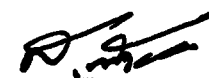


(อาจารย์บุญลือ กล้าหาญ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

วันที่ 29 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2541

ภาควิชารับรองแล้ว



(ผศ.ดร.สมชาย กล้าหาญ)

หัวหน้าภาควิชาพืชสวน

วันที่ 29 เดือน พ.ค. พ.ศ. 41

๑๖  
๗ ๖19 ก  
๒540

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเรื่อง : การศึกษาชนิดพันธุ์ของโกสนไทย  
: A Study of External Morphological of Thai Croton

โดย : นายปิยนนท์ บุญคง  
สาขา : พืชสวน  
ภาควิชา : พืชสวน  
คณะ : เทคโนโลยีการเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์บุญถือ กล้าหาญ

### บทคัดย่อ

จากการศึกษาชนิดพันธุ์ของโกสนไทย พบว่าโกสนไทยเป็นโกสนลูกผสมที่ได้จากการนำพันธุ์โกสนต่างประเทศมาปลูกและผสมพันธุ์ขึ้นในประเทศไทย ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษา ลักษณะของโกสนสายพันธุ์ไทยจำนวน 46 พันธุ์ โดยสามารถจัดแยกลักษณะต่าง ๆ ได้คือ ลักษณะพุ่มต้น, ลักษณะใบ, สีของใบ พบว่าลักษณะพุ่มต้นของโกสนไทยส่วนใหญ่มีพุ่มต้นขนาดเล็กถึงปานกลาง ลักษณะใบพบว่าสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ 1.) ใบกลม จะมีหลายลักษณะคือ ใบกลมกว้าง, ใบกลมรูปไข่, ใบกลมและมีจีบ, มีเปิด, มีเขวหรือเปีย, ใบกลมแคบยาว 2.) ใบมี 2 ลักษณะในต้นเดียวกันคือ ใบกลมและใบกลมมีปลายใบยื่นออกมา 3.) ใบมี 3 ลักษณะในต้นเดียวกันคือ ใบกลม, ใบกลมมีปลายใบยื่นออกมาปลายใบบิดและใบรูปทรงกระบอก สีของใบพบว่าสีพื้นเป็นสีเขียวและเกิดสีได้มากกว่า 2 สีในใบเดียวกันหรือต้นเดียวกันเช่น เหลือง, ชมพู, แดง, ส้ม หรือใบมีลักษณะจุด ทั้งนี้ลักษณะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์ ลักษณะการปลูกเลี้ยง สภาพภูมิอากาศ

Title : A Study of External Morphological of Thai Croton

By : Mr. Piyanon Boonkong

Major : Horticulture

Department : Horticulture

Faculty : Agriculture Technology

Advisor : Mrs. Boonlue Glahan

### ABSTRACT

A study of external morphological of Thai croton has found that the Thai croton is a hybrid plant which is cultivated and breeding in Thailand. The result showed that there are 46 varieties of Thai. The round oval leaf has difference components among them, for example, size of canopy, shape of leaf and leaf's color.

Almost of Thai croton has small to moderate canopy with three groups of their leaves. The rounded shapes. The second group of their leaves has two types of leaf within one plant. And the third one has three types of leaf within one plant.

For their colors, they have green matrix with more than 2 color in the same leaf or same plant, such as yellow, pink, red, orange or mottles. The difference of such characteristic of them depend on variety, plantation, climatic condition.

## คำนิยม

ในการศึกษาชนิดพันธุ์โกสนสายพันธุ์ไทย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ อาจารย์บุญลือ กล้าหาญ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษในการให้คำแนะนำช่วยเหลือตรวจแก้ไขปัญหาพิเศษจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณอาจารย์พรทิวา กัญยวงศ์หา ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือตรวจแก้ไข Abstract จนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณสมาคมโกสนบางกรวยและชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทยที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้การช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจ

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัว ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษา ทั้งด้านปัจจัยต่าง ๆ เป็นอย่างดีตลอดมา

ปิยนนท์ บุญคง

พฤษภาคม 2541



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญภาพ	ก
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	2
การตรวจเอกสาร	3
อุปกรณ์และวิธีการ	10
ผลการศึกษา	12
สรุปผลการศึกษา	58
วิจารณ์ผลการศึกษา	60
เอกสารอ้างอิง	61



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์กรุงเทพฯ	12
2	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์กรุงธน	13
3	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์กาฬสินธุ์	14
4	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์กุมภวาปี	15
5	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ขุนแผน	16
6	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์โคบุตร	17
7	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์จิตกาวัลย์	18
8	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ชมพูปาน	19
9	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ด่านช้าง	20
10	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ตะเบ็งชะเวตี้	21
11	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ศกัณฐ์	22
12	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ท้าวพันดา	23
13	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์นนทกะ	24
14	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์นרבดี	25
15	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์นราธิวาส	26
16	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์บางบาล	27
17	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์บุปผาสวรรค์	28
18	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์เบญจรงค์	29
19	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ผู้ชนะสิบทิศ	30
20	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์พระยาฤทธิรงค์	31
21	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์พระศัตรุข	32
22	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์พลาญชุมพล	33
23	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์พังกา	34
24	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์เพชรสันทัด	35
25	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ภูเก็ศ	36
26	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์มณฑ โท	37
27	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์มณฑชัยสิงห์	38
28	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์มั่งนงาย	39

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
29	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์มุกดาหาร	40
30	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ระเด่น	41
31	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์รังสิต	42
32	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ราชาธิราช	43
33	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ลีลาวดี	44
34	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ศรีสุริโยทัย	45
35	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ศิริชาติ	46
36	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์สกุลดลา	47
37	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์สมุทรปราการ	48
38	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์สระแก้ว	49
39	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์สีดา	50
40	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์ตีแผ่นดิน	51
41	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์สีหราชเค โช	52
42	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์หมื่นแก้ว	53
43	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์หาดใหญ่	54
44	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์แหลมทอง	55
45	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์อยุธยา	56
46	แสดงลักษณะของ โทสนไทยพันธุ์อำนาจเจริญ	57

## คำนำ

โกสนเป็นพันธุ์ไม้ประดับที่มีผู้ให้ความนิยมปลูกเลี้ยงประดับไว้ตามอาคารบ้านเรือนมานานนับร้อยปี เพราะโดยลักษณะนิสัยคนไทยชอบของสวย ๆ งาม ๆ เมื่อปลูกบ้านเรือนเสร็จก็มักจะหาต้นไม้มาปลูก ซึ่งต้นไม้ประดับที่ปลูกก็มักเลือกต้นโกสนปลูกด้วย อาจจะมองเห็นว่าโกสนเป็นต้นไม้ที่มีสีสันสวยงามดูแลรักษาง่าย เพียงแครดน้ำให้ดินชุ่มทุกวันก็สามารถเจริญเติบโตให้สีสันของใบสวยงาม อีกทั้งมีหลากหลายสีเสริมสร้างให้บ้านน่าอยู่ คนโบราณโดยเฉพาะทางภาคใต้ปลูกโกสนเป็นไม้มงคลและใช้ใบโกสนนำมาประพรมน้ำพระพุทธมนต์

โกสนถึงแม้จะมีชื่อพันธุ์ไม้ประดับที่เกิดในประเทศไทยแต่ไทยเราปลูกเลี้ยงกันมานานและผสมพันธุ์กันขึ้นจนเกิดพันธุ์ใหม่ขึ้นในประเทศไทยจำนวนมาก เราเรียกกันว่าเป็นโกสนสายพันธุ์ไทย ใบจะมีลักษณะกลมหรือเกือบกลมใบต่างบ้าง และมีการจัดประกวดโกสนและตั้งชื่อลูกไม้ใหม่ซึ่งจะเห็นว่าชื่อเรียกเป็นชื่อไทย ๆ ชื่อจังหวัดบ้าง สถานที่บ้าง ตัวละครในวรรณคดี และอื่น ๆ และต่อมาได้มีการนำพันธุ์จากต่างประเทศมาปลูกกันมากขึ้น จนปัจจุบันมีโกสนที่ปลูกเลี้ยงกันหลากหลายชนิดแตกต่างกันทั้งลักษณะทรงพุ่ม รูปร่างลักษณะของใบ สีสันของใบ ทำให้โกสนสายพันธุ์ไทยลดความนิยมลงไปบ้าง บางช่วง บางระยะ และอาจมีราคาค่อนข้างแพง

ดังนั้นในการศึกษาชนิดพันธุ์ของโกสนสายพันธุ์ไทยครั้งนี้เพื่อต้องการศึกษาลักษณะของโกสนสายพันธุ์ไทย ชนิดพันธุ์ ลักษณะประจำพันธุ์ ลักษณะการจำแนกพันธุ์ และลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอาจรวมไปถึงประวัติต่าง ๆ ของแต่ละพันธุ์ เพื่อเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการรวบรวมพันธุ์เพื่อการศึกษาต่อไป

## วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมรายชื่อชนิดพันธุ์โกสนสายพันธุ์ไทย
2. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปและลักษณะประจำพันธุ์ของโกสนไทย
3. ศึกษาลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาพันธุ์โกสนไทยต่อไป



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ตรวจเอกสาร

### โกสน

วงศ์ (Family)	: Euphorbiaceae (วิทย์, 2536)
ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name)	: <u>Codiaeum Variegatum</u>
ชื่อสามัญ (Common name)	: Croton (ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์ โกสนแห่งประเทศไทย, 2540 ก)
ถิ่นกำเนิด (Native)	: Asia, Pacific Island
ชื่ออื่นๆ	: โกรน, โกต้น, โกรต้น (ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและ อนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทย, 2540 ก)

### ลักษณะทั่วไป

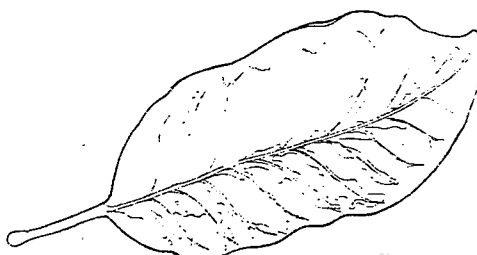
ปิฎุระ (2519) กล่าวว่า โกสนเป็นพันธุ์ไม้ในตระกูล Spurge หรือ Family Euphorbiaceae เป็นตระกูลเดียวกับพวกต้นคริสต์มาส (Poinsettia Euphorbia pulcherrima) และต้นโป๊ยเซียน (Euphorbia mihi) โกสนเป็นพันธุ์ไม้ในสกุล (General Codiaeum) ซึ่งมีด้วยกันประมาณ 6 ชนิด (Species) แต่มีเพียงชนิดเดียวคือ Variegatum ที่มีลักษณะสีสังคางและเป็นไม้ประดับได้ดี

โกสนสายพันธุ์ไทยมีกำเนิดมาจากโกสนต้นที่มีชื่อว่า แจกคำ ซึ่งเป็นโกสนต้นแรก เป็นโกสนที่ท่านเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ ได้สั่งมาจากประเทศอินเดีย เมื่อปี พ.ศ. 2423 (จากหนังสือพิมพ์สิ่งแรกในเมืองไทย ของ นายสงวน อึ้งคง) โกสนสายพันธุ์ไทยพันธุ์อยุธยาเป็นโกสนต้นแรกที่นายสิน สุกเอี่ยม ได้เมืงดีมาจากแจกคำติดเองในราว พ.ศ. 2484 ใน พ.ศ. 2489 นักนิยมโกสนได้เฟื่องฟูโกสนจนเป็นที่นิยมและแพร่หลาย จึงจัดประกวดโกสนและตั้งชื่อลูกไม้ ในวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2489

โกสนสายพันธุ์ไทยเป็นพันธุ์ไม้พุ่มที่มีขนาดต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทรงพุ่มแตกต่างกันไปตามแต่ละพันธุ์ ซึ่งมีทรงสูงชะลูด ทรงพุ่มเตี้ย ทรงพุ่มผสม ส่วน ทรงพุ่มแน่นทึบ ทรงพุ่มโปร่งบาง

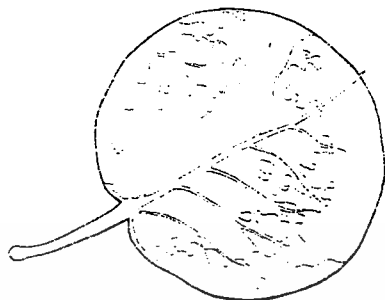
ใบ สมรรถชัย (2540) กล่าวว่ารูปใบ โกสนสายพันธุ์ไทยแต่ละชนิดจะมีรูปใบต่างๆ กัน ลักษณะของใบโกสนรูปต่างๆ

#### 1. ลักษณะใบกว้าง ใบบายศรี



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 2. ลักษณะใบกว้างกลม



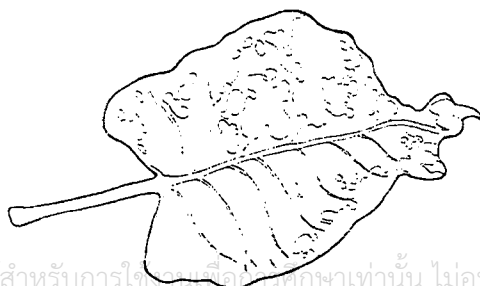
## 3. ลักษณะใบแคบยาว



## 4. ลักษณะใบแคบขด

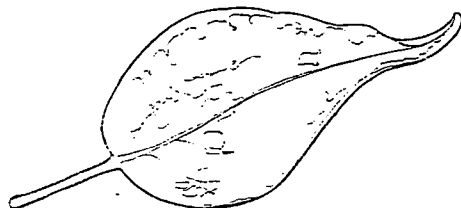


## 5. ลักษณะใบกว้างปลายใบมีจีบ-ติบ



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ของนักศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## 6. ลักษณะใบมีเป็ย



## 7. ลักษณะใบมีแฉว



แม่ใบ โกลสนต้นเดียวกันก็อาจมีใบให้ขึ้นชมถึง 2-4 แบบ สีใบ โกลสนมีทั้งเขียว แดง เหลือง ขาว ดำ ซึ่งอาจจะอยู่ในใบเดียวกันต้นเดียวกัน หรือต่างใบต่างต้นกัน การแต่งแต้มบนใบ เช่น เป็น ประจุด แด้ม พร่าพราย เป็นเส้นตัด เหลือบ เหลื่อม เลื่อมพราย

ดอก ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกลสนแห่งประเทศไทย (2540 ค) กล่าวว่าโกลสน เป็นพืชที่มีเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมีย แยกกันอยู่คนละดอก ดอกโกลสนจะออกดอกเป็นช่อยาว ประมาณ 6-12 นิ้ว ตามปกติดอกตัวผู้และดอกตัวเมียจะอยู่คนละช่อ แต่บางครั้งอาจจะพบดอกตัวผู้ และดอกตัวเมียอยู่บนช่อเดียวกัน โดยที่ดอกตัวเมียจะอยู่ที่โคนช่อ ลักษณะของดอกโกลสน ตัวผู้และตัวเมียต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดอกตัวเมียจะมีก้านดอกสั้นติดกับช่อสีเขียวมีกลีบดอกเล็ก ๆ รูปสาม (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525และประสิทธิ์, 2519) ติดอยู่ที่โคนดอกมองเห็นได้ชัด ตรงปลายดอกแหลมมีเกสรเป็นเส้นยื่นออกมา 3-4 เส้น เมื่อดอกบานเกสรจะแยกออกจะโค้งงอไปทางด้านหลัง ส่วนดอกตัวผู้มีก้านดอกยาวประมาณ 1 นิ้ว เมื่อยังไม่บานจะมีลักษณะกลมสีม่วงหรือสีน้ำตาลอ่อนขณะที่บานจะเห็นกลีบดอกเล็ก ๆ 5 กลีบ อยู่ติดกับก้าน ส่วนที่เห็นชัดคือ เกสรตัวผู้ซึ่งจะมีสีเหลืองติดอยู่บนก้านเล็ก ๆ ยื่นออกมารอบ ๆ ดอก ทำให้ดอกในขณะบานมีลักษณะคล้ายดอกกระถิน แต่มีขนาดเล็กกว่า ดอกโกลสนทั้งตัวผู้และตัวเมียจะทยอยบานจากโคนช่อไปเรื่อย ๆ จนถึงปลายช่อ

## ลักษณะที่ดีของโกสน

ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทย (2540 ข) กล่าวไว้ว่า

ต้น ต้นต้องตั้งตรง ใบแตกจากลำต้นต้องชิดกันแน่น ใบแตกรอบด้าน และออกเป็นรัศมี รอบต้นเท่ากันทุกด้าน ถ้าเป็นโกสนทรงพุ่ม การแตกกิ่งก้านต้องเป็นพุ่มกลมรอบ ถ้าปลายยอดแหลมจะได้ลักษณะที่นิยมกันมากขึ้น ใบที่แตกจะต้องแน่นทึบ รอบพุ่มไม่เบียดบิดหรือแหงนเว้า

เนื้อใบ โกสนที่ดีต้องหนาพอสมควร ไม่ทิ้งใบง่าย ใบต้องมีสีสันตลอดต้น ไม่มีใบคิบ (ใบที่ไม่มีสีตามพันธุ์) ใบและสีใบต้องสดใสไม่ซีดเซียวเหี่ยวแห้ง ถ้าหากเป็นโกสนต้นที่ปลูกจากกิ่งตอน ควรจะมีใบแตกออกรอบ ๆ ด้าน ทำให้ทรงต้นตั้งตรงและเป็นพุ่มกลมโดยรอบ ๆ ถ้าหากรัศมีที่ยอดแล้วจะมีเส้นรัศมีออกไปถึงปลายพุ่มใบเท่ากันหมดทุกด้านรอบ ๆ ต้น ถ้าหากเป็นโกสนที่ลักษณะพุ่ม มีกิ่งก้านแตกออกเป็นพุ่มแล้วก็ควรจะมีลักษณะพุ่มกลมโดยรอบ

ลักษณะพิเศษของแต่ละสายพันธุ์ ลักษณะพิเศษแตกต่างกันเช่น มี “เขว” มี “เปีย” สายระยางค์ ย่น รังบวบ แตกต่างกัน (จุฬามาศ, 2538)

ศัพท์เฉพาะที่ใช้เรียกลักษณะโครงสร้างของโกสน

1. ปลายใบที่งอ ๆ กระจุกกลมโค้งมนเรียกว่า “เปิด”
2. ถัดจากปลายใบที่เรียกว่าเปิดลงมาระหว่างขอบมาชนกันเรียกว่า “จีบ”
3. ส่วนที่กว้างของโคนใบเรียกว่า “สะโพก”
4. ส่วนที่ติดกับก้านใบขึ้นมาเรียกว่า “หู”
5. เส้นกลางใบเรียกว่า “กระดูก”
6. ส่วนที่เป็นคลื่นมีรอยย่นข้างกระดูกใบเรียกว่า “ย่น”
7. ส่วนขอบ ๆ กระดูกใบเรียกว่า “รังบวบ”
8. ช่วงระหว่างก้านใบต่อใบเรียกว่า “ช่วงลำต้น”
9. ส่วนที่เป็นยอดอ่อนใบยังไม่กางเป็นใบเรียกว่า “เขี้ยว” หรือ “เขี้ยวกระแต”

## การขยายพันธุ์

กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน (2525) กล่าวว่า การขยายพันธุ์โกสนนั้นมีหลายวิธี แต่ที่นิยมมี 4 วิธีด้วยกันคือ

1. การตอน โกสนอาจตอนยอดหรือตอนกิ่งได้เช่นเดียวกับต้นไม้อื่น ๆ หากตอนยอดจะได้โกสนที่มีลักษณะทรุดทรองดีกว่าตอนกิ่ง วิธีการตอนกิ่งโกสนทำโดยการขุดเปิดกอออกมายาวประมาณ 1 ซม. หรือขึ้นอยู่กับขนาดของกิ่ง หลังจากนั้นใช้มีดขุดที่แกนลำต้นบาง ๆ แล้วทิ้งไว้จนแผลแห้ง จากนั้นหุ้มดินและกาบมะพร้าว ควรหาไม้มาตามเพื่อป้องกันแรงลมเพราะว่าเวลารดน้ำแรง ๆ กิ่งที่ตอนไว้อาจจะหักได้ หากต้นได้ออกรากค่อนข้างยากก็ควรใช้การกรีดเปลือกด้านบนออกเป็นรูปตัว V

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การปักชำ ใช้สำหรับการขยายพันธุ์โกสนจำนวนมาก แต่วิธีนี้ใบบักม่วง วิธีการปักชำให้  
ได้ผล ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทย (2541) กล่าวว่าสิ่งที่สำคัญคือกิ่งที่  
จะนำมาเสียบไม่ควรจะแก่หรืออ่อนเกินไป ควรมีสี 2 สีคือ น้ำตาลอ่อนหรือที่เรียกว่า “กิ่งพลาสติก”  
ต้นต่อที่มีความสมบูรณ์ รากเดินดีแล้วและไม่เป็นโรคแมลงต่าง ๆ ตลอดจนควรมีใบตั้งแต่โคนจน  
ถึงยอด ควรมีตูบพลาสติกหรือตู้กระจก การปักชำนั้นต้องหมั่นดูแลใบที่เสียหรือใบที่เน่าและควร  
ใช้ยากันเชื้อรา แล้วรดน้ำให้ชุ่มพอประมาณไม่แห้งหรือเปียกและจนเกินไป ทิ้งไว้ประมาณ 30 นาที  
ให้เมล็ดดินและวัสดุปักชำเริ่มขยายตัว กิ่งชำควรตัดยาวประมาณ 10-20 ซม. แล้วผ่าที่โคนกิ่งยาว  
ประมาณ 1/2 ซม. แล้วนำไปจุ่มในน้ำยาเร่งรากทิ้งไว้ให้แห้ง จึงนำไปปักในกระถางที่เตรียมไว้ นำ  
เข้าตูบหมั่นตรวจดูอย่าให้แห้งหรือเปียกจนเกินไปเมื่อครบ 20-25 วัน หากยอดโกสนแตกยอดอ่อน  
นำมาไว้ในที่แดดรำไร 3-5 วัน แล้วจึงค่อย ๆ นำไปฝั่งแดดอ่อน ๆ หรือนำไปไว้ในโรงชำที่มีตาข่าย  
กรองแสง

3. การติดตาต่อกิ่ง (เสียบยอด) เพื่อให้ได้โกสนพันธุ์ดีที่ทนทาน และรวดเร็วขึ้น หรือให้  
โกสนหลายพันธุ์บนต้นเดียว การเสียบยอดของโกสนแม่พันธุ์ต้นต่อที่ได้รับความนิยมคือ ขุนช้าง  
ฉวยฤๅกา, จุฑธรรมรงค์, ยงแม่รี, ตัวดำ การเสียบยอดโกสนแตกต่างจากการเสียบยอดโปิยเซียน  
อยู่คือ โกสนนั้น ไม่ต้องผ่าแม่พันธุ์ต้นต่อแล้วเอาเนื้อออก ส่วนของยอดที่จะนำมาเสียบนั้นใช้วิธีเดียว  
กันคือ ทำเป็นรูปปากกลาม การเสียบยอดจะต้องใช้พลาสติกหรือเชือกฟางพันให้แน่นกระชับ  
เทคนิคที่สำคัญอีกอย่างคือ ควรให้กิ่งพันธุ์ที่เสียบกับยอดติดชิดกับด้านใดด้านหนึ่งคือ ผิวของ  
เปลือกทั้งยอดและตอสัมผัสกัน หลังจากนั้นให้นำเข้าตูบหรือใส่ในถุงพลาสติกที่มีขนาดใหญ่พอ  
สมควรทำให้พองแล้วรัดปากถุงไว้ อบเอาไว้ประมาณ 20-25 วันแล้วค่อยเปิดตูบนำออกมาได้

4. การขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทย  
(2540 ค) กล่าวว่าโกสนมีดอกไม่สมบูรณ์เพศ ดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยกกันอยู่คนละช่อ และมี  
ออกไม่พร้อมกันในต้นเดียว ส่วนมากจึงใช้วิธีการผสมข้ามพันธุ์ทำให้ได้พันธุ์ลูกผสมแปลก ๆ ใหม่  
ๆ ออกมาเรื่อย ๆ ลักษณะของแม่พันธุ์ที่จะใช้ในการผสมโกสนให้ได้โกสนพันธุ์ใหม่ ๆ ตามสมัย  
นิยมคือโกสนใบกลมนั้นจะต้องพิจารณาลักษณะต่าง ๆ ของต้นที่จะใช้เป็นแม่ไม้ดังนี้

1. ดูความแข็งแรง คือ ลำต้นอวบ ข้อถี่ ขึ้นง่าย
2. ดูลักษณะใบ คือ ใบกว้าง สะโพกกว้าง ใบใหญ่ ใบกลม ใบหนา ก้านใบใหญ่
3. ดูลักษณะสี คือ สีสม่ำเสมอ ออกสีง่าย

โอกาสที่จะผสมพันธุ์ได้สำเร็จก็คือ

1. ดอกตัวเมียเปิดอ้าเต็มที่พร้อมที่จะรับเรณูเกสรตัวผู้
2. การทดลองว่าดอกตัวผู้พร้อมที่จะทำการผสมพันธุ์ทำได้โดยการเคาะที่ดอกตัวผู้แล้วใช้  
มือรองรับ หากมีเรณูสีเหลืองของตัวผู้หล่นลงในมือเราหมายความว่าเรณูนั้น ไปได้ในดอกตัวเมีย  
ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เวลาที่ดีที่สุดในการผสมคือ ตอนเช้าตรู่ขณะที่มีน้ำค้างอยู่บนดอก เรณูตัวผู้จะเกาะติดกับดอกตัวเมียได้ดีเมื่อดอกตัวเมียมีความชื้นเล็กน้อย การผสมโกสนอาจอาศัย มด แมลงช่วยโดยธรรมชาติ เมื่อติดเมล็ดซึ่งเมล็ดมีขนาดราวเมล็ดพริกไทย เมล็ดเริ่มแก่จะเป็นสีม่วงดำและแห้งแล้วก็นำไปเพาะในกระบะเพาะเมล็ด หรือทราย ใช้เวลาประมาณ 2-3 สัปดาห์ก็จะงอกต้นอ่อน

### การปลูกและดูแลรักษา

กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน (2525) กล่าวว่าโกสนส่วนมากเป็นพันธุ์ไม้ที่เลี้ยงง่าย ไม่ค่อยเลือกดิน เป็นไม้กลางแจ้ง บางพันธุ์ชอบแสงแดดมากชั่วโมง บางพันธุ์ชอบแสงแดดเพียงรำไร โดยเฉพาะพวกโกสนใบใหญ่ไม่ชอบแดดจัด โกสนที่มีรูปร่างสีสรรแปลกเปลี่ยนไปต่าง ๆ กัน แม้อินไม้พันธุ์เดียวกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่นสถานที่ แสงแดด อุณหภูมิ ความชื้นในอากาศ น้ำ ดินปลูก

#### 1. วัสดุที่ใช้ปลูกมีส่วนประกอบที่สำคัญและอัตราส่วน

1. ดินร่วนตากแห้ง ทูบเป็นก้อนไม่จำเป็นต้องละเอียดมาก 1 ส่วน
2. ใบไม้ผุ (ดินปนใบไม้ผุ) 1 ส่วน
3. ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยเทศบาล 1/2 ส่วน
4. กาบมะพร้าวหั่น 1 ส่วน
5. หญ้าไทร 1 ส่วน
6. โยมะพร้าว 1/2 ส่วน
7. เปลือกถั่วลิสงตากแห้ง 1 ส่วน

ดินและวัสดุปลูกนั้นสามารถที่จะนำมาดัดแปลงและทดแทนการใช้กันได้และควรจะดัดแปลงทดแทนได้ตามวัสดุที่มีแต่ละท้องถิ่น (ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทย, 2540 ก)

2. ขนาดที่พอเหมาะของกระถาง ควรจะเหมาะกับขนาดของกิ่งพันธุ์ เพราะเมื่อได้นำหรือปุ๋ยจะได้รับอัตราส่วนของความชื้นและปุ๋ยในปริมาณที่โกสนสามารถนำไปใช้ได้ปริมาณที่เหมาะสมกับขนาดของตน

3. การให้น้ำ การให้น้ำนั้นให้วันละ 1 ครั้ง รดในตอนเช้า หรือเย็น ถ้าหากให้น้ำในตอนเช้าได้จะดีมากเพราะต้นไม้จะได้รับน้ำกับแสงแดดสามารถปรับสภาพให้สมดุลย์กันได้

4. การให้ปุ๋ย ปุ๋ยนั้นควรให้เหมาะสมกับขนาดของต้นไม้ ถ้าให้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเทศบาลด้วย จะทำให้โกสนเจริญงามดี แต่ถ้าให้ปุ๋ยมากเกินไปจะทำให้โกสนเจริญเติบโตจนเสียรูปร่างอย่างที่เรียกว่า “ซูด”

5. การดูแลเรื่องวัชพืช วัชพืชเป็นศัตรูของโกสน เพราะจะแย่งอาหารจากโกสน โกสนที่ปลูกเมื่อพบเห็นควรกำจัดเสียตอนแรกๆ เพราะจะดูแลง่ายกว่า

6. การตัดแต่ง ควรมีการตัดแต่งกิ่งก้าน และใบโกสนให้ได้รูปทรงสวยงาม กิ่งและใบแก่ควรตัดทิ้ง

7. แสงแดด ธนสิทธิ์ (2540) กล่าวว่าแสงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด แสงแดดจะต้องพอเหมาะ หากแดดจัดเกินไป สีของโกสนจะซีด สีตก เม็ดสีไม่สม่ำเสมอ และรูปร่างลักษณะของใบก็จะผิดเพี้ยนแตกต่างกันไป ด้วยใบจะร่วงง่ายเมื่อนำไปขยายพันธุ์ หากแสงแดดน้อยเกินไปจะทำให้สีน้อยไม่สวยเท่าที่ควร แสงแดดที่เหมาะสมกับโกสนคือช่วงเช้าจนถึง 10.00 น. หากในช่วงนี้ควรทำการพรางแสง โกสนใบบางควรได้รับแสงน้อยกว่าใบหนา ใช้แสงแดดประมาณ 50 % โกสนใบหนาควรจะได้รับแสงแดด 75 % ในการปลูกเลี้ยงถ้าต้องการเลี้ยงเพื่อสำหรับจำหน่ายควรปลูกในโรงเรือนที่มีตาข่ายกรองแสงประมาณ 50 % แต่ถ้าเป็นไม้เลี้ยงเพื่อการขยายพันธุ์ควรใช้ตาข่ายกรองแสงประมาณ 70 % ในที่ต้องกรองแสงก็จะทำให้สีของใบไม่สุก ใบออกสีมากเกินไปทำให้ใบไม่ร่วงก้าน ใบ ลำต้น แข็งเมื่อตัดมาขยายพันธุ์จะแตกกิ่งได้ดี

### โรคและแมลงศัตรูที่สำคัญ

ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทย (2540 ก) รายงานว่า

1. การปลูกเลี้ยง โกสนในลักษณะที่ให้น้ำและเกินไปจนดินไม่สามารถระบายน้ำได้อาการที่พบเห็นก็คือ ใบเหลืองและจะมีใบร่วงตั้งแต่โคนถึงยอด ใบจะห้อยลงมาและตายในที่สุด วิธีแก้ไขคือ รีบเปลี่ยนดินเสียใหม่ล้างดินเก่าให้เหลือแต่ราก แล้วนำมาปลูกเลี้ยงใหม่นำไปใส่ในตู้อบ หรืออบในถุงใหญ่ก็จะงอกรากใหม่ออกมา

2. ใบไหม้ มีรอยไหม้บนใบ หรือตามขอบใบแล้วจะลามไปทั่ว แก้ไขโดยการตัดใบทิ้งเอาไปเผาไฟและทำลายเสีย

3. ตั๊กแตน ตั๊กแตนจะกัดกินยอดอ่อน ใบอ่อนทำให้ใบขาด สูญเสียความสวยงามของใบ ป้องกันได้โดยการใชยาประเภทเมทโทมิล (methomyl)

4. ไรแดง พวกนี้ไม่ใช่แมลง แต่เป็นศัตรูตัวสำคัญ เป็นมากช่วงหน้าร้อน ไรแดงจะเกาะกินน้ำเลี้ยงจากใบและยอดอ่อน พลิกหลังใบดูจะเห็นเป็นไรตัวสีแดงๆ ถ้าบีบขี้จะมีสีแดงคล้ายเลือด สารเคมีที่ใช้ฉีดฆ่าเช่น คาโบฟูราน, กำมะถันทอง

5. เพลี้ยเกลบ เกาะติดตามใบ ก้านใบคล้ายเกลบจะเกาะกินลำต้น พวกนี้เกาะติดนาน เพลี้ยเกลบนี้รักษายาก สมัยโบราณใช้โซดาไฟ ผงซักฟอกฉีดพ่น แต่ปัจจุบันนี้มีผงเคลือบฉีด เช่น พานาเท็กชนิดคุมรักษาได้ดีมาก (ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทย, 2541) โอมท์ 30, แกลนเนต 90

## อุปกรณ์และวิธีการ

### อุปกรณ์

1. ชนิดพันธุ์โกสนสายพันธุ์ไทยตามแหล่งปลูกและซื้อขายทั่วไป
2. เอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้อง
3. สมุดบันทึกและเครื่องเขียนอื่น ๆ
4. กล้องถ่ายรูป และฟิล์ม

### วิธีการ

1. ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์โกสนไทย ได้แก่ ชื่อพันธุ์ ลักษณะทั่วไป ลักษณะประจำพันธุ์ โดยค้นคว้าจากหนังสือ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์โกสนไทย
2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. สืบสวนตามสถานที่ เพื่อหาต้นโกสนพันธุ์ไทย แล้วทำการบันทึกภาพ
4. เก็บรวบรวมภาพ โดยทำการติดภาพไว้ให้ตรงกับข้อมูลที่ได้

### การบันทึกผลการศึกษา

ทำการบันทึกผลการศึกษารายละเอียดตามพันธุ์ ดังนี้

1. ชื่อพันธุ์
2. ลักษณะทั่วไป
3. ลักษณะประจำพันธุ์ของแต่ละพันธุ์
4. การใช้ประโยชน์

### ระยะเวลาในการศึกษา

เริ่มทำการศึกษา 15 มีนาคม 2541

สิ้นสุดการศึกษา 30 เมษายน 2541

รวมระยะเวลาการศึกษา 46 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สถานที่ทำการศึกษา

### 1. สถานที่ทำการค้นคว้าข้อมูล

- 1.1 สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 1.2 ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 1.3 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 1.4 สมาคม โกลสบางกรวย นนทบุรี

### 2. สถานที่ทำการบันทึกภาพ

- 2.1 สวนจตุจักร
- 2.2 ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์ โกลสบางกรวยแห่งประเทศไทย จตุจักร



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ผลการศึกษานิตพันธุ์ของโกสนไทย

จากการศึกษานิตพันธุ์ของโกสนไทยจากแหล่งที่มีการปลูกเลี้ยงในครั้งนีสามารถรวบรวมรายชื่อชนิดพันธุ์และลักษณะ โดยทั่วไปและลักษณะประจำพันธุ์ ได้ 46 ชนิดพันธุ์ ดังผลการศึกษา

### กรุงเทพฯ

**ลักษณะทั่วไป** โกสนลูกผสมไทยพุ่มเล็กให้ใบกลมเรียงตัวเป็นช่อชั้นที่สวยงาม จัดอยู่ในประเภทไม้ขาวต้นหนึ่งนิยมเลี้ยงเป็นไม้กระถางไว้ดูเล่น เครื่องปลูกเช่นเดียวกับโกสนไทยต้นอื่นกล่าวคือ ดินร่วนโปร่งการระบายน้ำดี ควรให้ได้แสงแดดรำไร

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบ 2 ชนิด คือ ชนิดที่ 1 ใบกลมเหมือนใบบัวบกกว้างประมาณ 3-3.5 นิ้ว ใบตั้งใบชนิดที่ 2 มีสะโพกใบใหญ่เท่ากับใบชนิดแรก ปลายใบยื่นออกไปเล็กน้อยมักหนีบปลายใบหรือบิดเป็นเกลียว พื้นใบอ่อนสีเขียว ริมใบสีเหลืองอ่อนทับด้วยเส้นเขียวพรางกระจายร่างแห ใบแก่สีเหลืองจางลงเป็นสีนวลเกือบขาวส่วนที่เป็นสีเขียวจะเข้มขึ้น กระจุกใบยาวมีสีเขียว กล่าวว่ใบยาวประมาณ 7-10.5 ซม. กว้าง 7-11 ซม. ก้านใบยาว 2.5-6.5 ซม. ความกว้างก้านใบ 0.4 ซม. (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; จิราภรณ์, 2525; อเนก, 2525 ก; สงกรานต์, 2540)



ภาพที่ 1 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์กรุงเทพฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## กรุงธน

**ลักษณะทั่วไป** โกงสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ช่วงใบไม่เบียดแน่นให้สีสันสวยงามตามลักษณะไม้ลูกผสมของไทย ลำต้นอวบน้ำตาลอมแดง ช่วงลำต้นถี่ ทรวดทรงเล็ก ใบคงทนไม่ทิ้งใบง่าย ใบกลมเรียงตัวเป็นข้อชันอย่างเป็นระเบียบ การเกิดสีบนใบค่อยเป็นค่อยไปไล่ระดับ อ่อนแก่ชวนมอง นิยมทำเป็นไม้กระถาง ดินปลูกควรเป็นดินที่ร่วนซุยผสมใบทองกลาง ปุ๋ยคอกหรือจะปนหญ้าไทรลงไปบ้างเพื่อการระบายน้ำที่ดี ชอบแสงแดดรำไร ถ้าเลี้ยงไม่สมบูรณ์ใบจะออกยาวเล็กน้อย

**ลักษณะประจำพันธุ์** ส่วนใหญ่ใบเป็นใบกว้างกลม ใบย่น สะโพกปานกลางมีหู อาจมีใบรูปทรงกระบอกและใบที่มีรูปปลายใบยื่นยาวออกมาเล็กน้อยปนอยู่บ้าง ใบแรกผลิเป็นใบสีเขียว ริมใบสีนวล เมื่อใบเริ่มมีอายุริมใบจะมีสีส้มค่อยๆ กระจายทับสีนวลทำให้สีนวลเปลี่ยนเป็นสีส้มอมชมพู และจะเปลี่ยนเป็นสีแดงในที่สุด ใบแก่จัดจะมีสีเขียวเข้มเกือบดำ ประด้วยจุดสีนวลทับสีแดงเพียงเล็กน้อยบนใบ กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมดำ ใบยาวประมาณ 6-14 ซม. กว้าง 5-9.5 ซม. ก้านใบยาว 1.5-4.5 ซม. กว้าง 0.4 ซม. (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; จิราภรณ์, 2525; อเนก, 2525 ก)



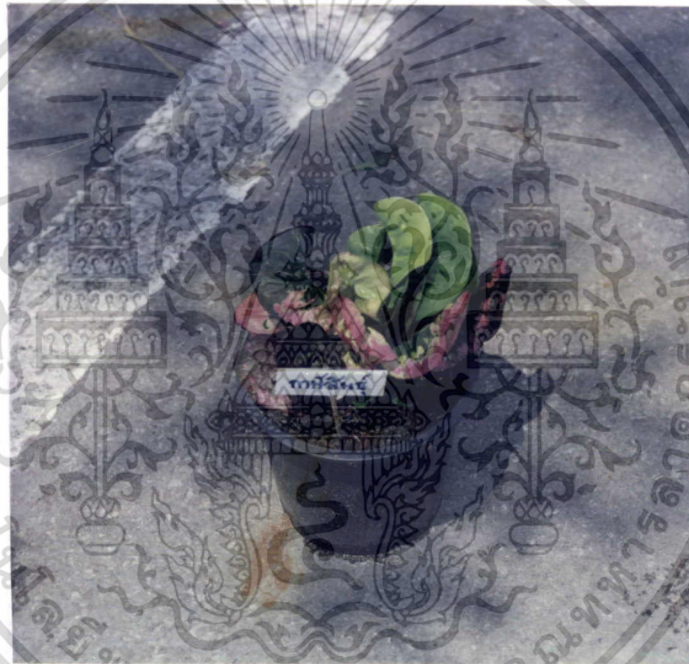
ภาพที่ 2 แสดงลักษณะของ โกงสนไทยพันธุ์กรุงธน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ภาพสินธุ์

**ลักษณะทั่วไป** โกงสนลูกผสมไทยไม้พุ่มขนาดเล็ก จัดเรียงใบเป็นช่อชั้น ลำต้นอวบน้ำตาลอมแดง ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้พุ่มปานกลางลักษณะใบกลมแคบยาวปานกลางปลายใบชิดสะโพกปานกลาง หูปานกลาง ใบอ่อน เบียดเล็ก มีจีบ พื้นใบสีเขียวอมน้ำตาล กักริมถึงรังขาว สีชมพูอมม่วง มีแถบสีชมพูสดตั้งแต่ขอบใบจนเกือบเต็มแผ่นใบ เส้นกลางใบสีเขียวอ่อนอมชมพู กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมเขียวใบยาวประมาณ 6-10 ซม. กว้าง 4-10 ซม. ก้านใบยาว 1-4.5 ซม. กว้าง 0.4 ซม. (จิราภรณ์, 2525; อเนก, 2525 ก)



ภาพที่ 3 แสดงลักษณะของโกงสนไทยพันธุ์ภาพสินธุ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## กุมภวาปี

ลักษณะทั่วไป ไม้ลูกผสมของไทยขนาดเล็ก ลำต้นอวบ ช่วงลำต้นถี่สีน้ำตาลอมแดง ทรวดทรงปานกลาง ใบใหญ่คอก พุ่มทรงหนาแน่นมักทิ้งใบง่าย การเกิดสีง่าย

ลักษณะประจำพันธุ์ ใบมีลักษณะ ใบกว้างกลม สะโพกผายกว้าง ย่นตรงบริเวณรังขอบ มีหู พื้นใบเริ่มด้วยสีเขียว กัดริมพำร้างขอบสีชมพู ริมใบสีเหลืองอ่อน สีเหลืองเปลี่ยนเป็นสีชมพู และสีบานเย็น ใบแก่เขียวเกือบดำมีประหรือแต้มริมใบด้วยสีบานเย็นเกือบแดงใบเป็นมัน ใบกว้างประมาณ 5 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 1-2 นิ้ว ก้านใบสีน้ำตาลอมแดง กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมเขียว



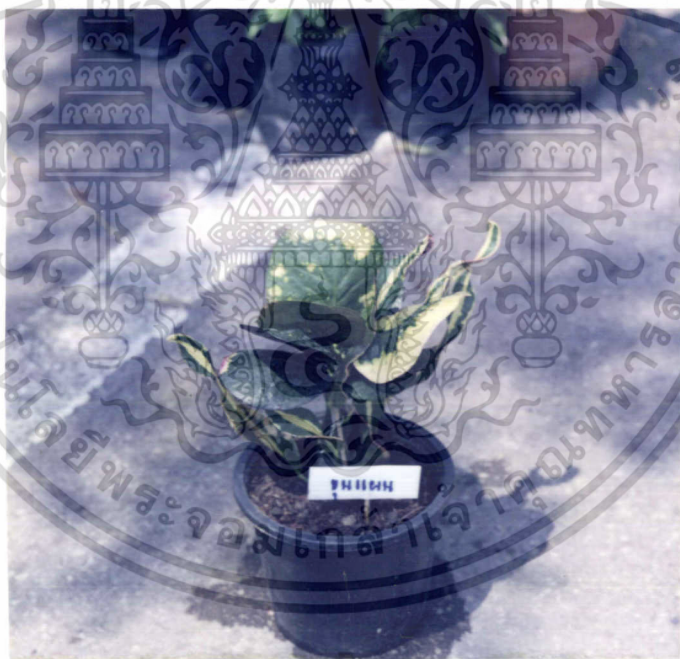
ภาพที่ 4 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์กุมภวาปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### ขุนแผน

**ลักษณะทั่วไป** โกลสนลูกผสมของไทยขนาดเล็กถึงปานกลาง ช่วงลำต้นตั้งสีน้ำตาลอมแดง ทรวดทรงใหญ่ ใบใหญ่ดก พุ่มทรงหนาแน่นมักทิ้งใบง่าย จะสวยงามเต็มที่เมื่อต้นสูงประมาณ 10-12 นิ้ว การเกิดสีของใบอ่อนหวานมีเสน่ห์ ใบแก่จัดให้สีเข้มดูจึงข้งเหมาะกับชื่อ

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบมีขนาดใหญ่มีหลายลักษณะปะปนอยู่ในต้นเดียวกันคือ 1. ใบป้อมสะโพกผายกว้าง มีปลายใบยื่นออกมาเล็กน้อย 2. เหมือนลักษณะแรกแต่ปลายใบยาวกว่า และบิดปลายใบเป็นเกลียวหยาบๆ และ3. ใบแคบยาวบิดริมใบ ปลายใบเป็นเกลียว พื้นใบเริ่มด้วยสีเขียว กัดริมพราว รังขาวสีชมพูอมม่วง ท้องใบออกสีม่วง ริมใบสีเหลืองอ่อน สีเหลืองเปลี่ยนเป็นสีส้ม สีชมพู และสีบานเย็น ใบแก่เขียวเกือบดำมีประหรือแต้มริมใบด้วยสีบานเย็นเกือบแดงใบเป็นมัน ใบกว้างประมาณ 6 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว ก้านใบสีน้ำตาลอมแดง กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมเขียว (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; อนุกรม, 2525 ข; สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 5 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์ขุนแผน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## โคบุตร

**ลักษณะทั่วไป** โกงสนลูกผสมของไทยขนาดเล็กลงถึงปานกลาง ช่วงลำต้นถี่สีน้ำตาลอมเขียว ทรวดทรงใหญ่ พุ่มทรงแน่น การจัดเรียงใบไม่สม่ำเสมอ

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบมี 2 ลักษณะอยู่ในต้นเดียวกันคือ ใบลักษณะที่ 1. ใบกว้างกลม สะโพกผายกว้าง ปลายใบงุ้มลงออกทางด้านนอกลำต้นออกมาเล็กน้อย ใบลักษณะที่ 2. ใบแคบยาวกว่า และบิดปลายใบเป็นเกลียวม้วนเข้าหาลำต้น พื้นใบเริ่มด้วยสีเขียว กัดริมพราวรังขอบสีชมพู ริมใบสีเหลืองอ่อน สีเหลืองเปลี่ยนเป็นสีชมพู และสีบานเย็น ใบแก่เขียวเกือบดำมีประหรือแต้มริมใบด้วยสีบานเย็นเกือบแดงใบเป็นมัน ใบกว้างประมาณ 4 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว ก้านใบสีน้ำตาลอมแดง กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมเขียว



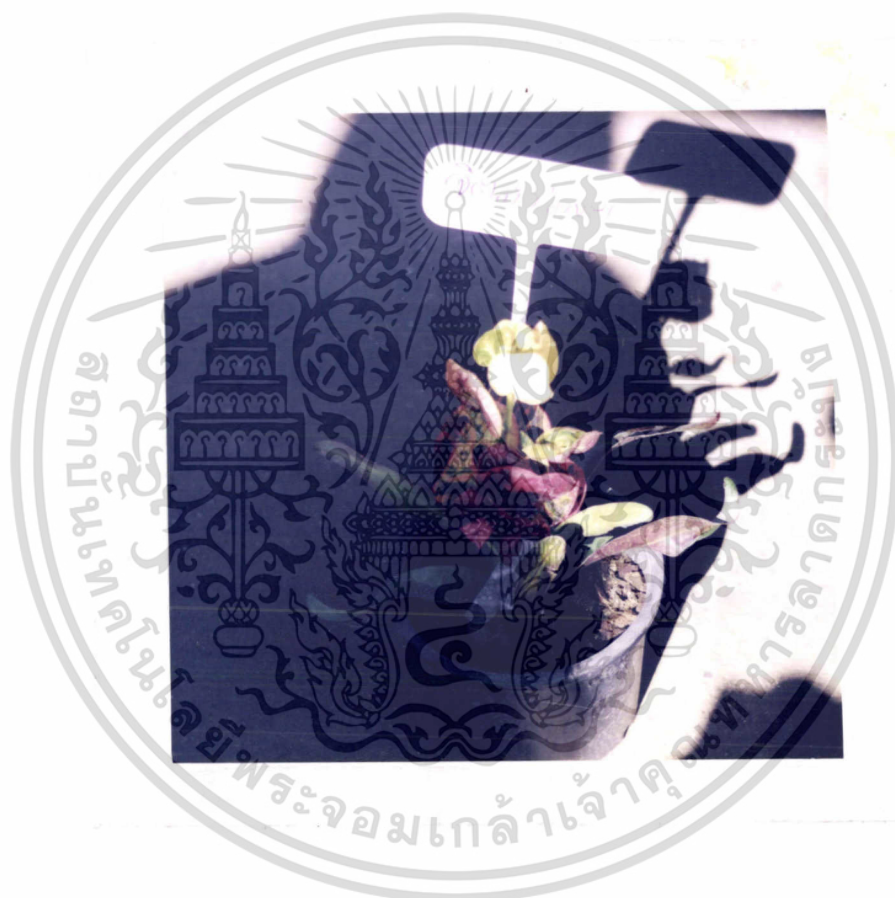
ภาพที่ 6 แสดงลักษณะของ โกงสนไทยพันธุ์โคบุตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## จิตภาวาลัย

**ลักษณะทั่วไป** โกลสนไทยพุ่มปานกลางที่มีความสวยงาม ลำต้นอวบสีน้ำตาลอมเขียว ช่วงลำต้นถึงทรวงทรงใหญ่ แต่ก้านใบสั้น

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบมีลักษณะกว้างกลมเล็ก ส่วนปลายใบหนึบ สะโพกกว้าง มีหูกว้าง ใบย่น กระดุกใบยาวสีเขียว ใบอ่อนกลางใบสีเหลือง พื้นสีใบสีเขียวแก่ ริมใบสีเหลืองอ่อนมีเส้นสีเขียวพราว กระจายสีเหลืองจะเปลี่ยนเป็นสีชมพูจากริมใบกระจายทับสีเขียว ใบแก่จัดสีเปลือกมังคุดมีสีแดงสด ป้ายหรือเป็นเม็ดประอยู่ตามริมใบและกระจายไปทั่วใบ ใบกว้างประมาณ 2 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 1 นิ้ว (สงกรานต์, 2540; สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 7 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์จิตภาวาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### ชมพูพาน

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายใบขึ้นแหลม เบ็ดเล็ก ใบอ่อน สะโพกปานกลาง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ทรงพุ่มแก่ง้างใบที่สมบูรณ์เป็นใบกลมแต่มีจำนวนน้อยปลายใบขึ้นแหลมออกไปส่วนปลายจะหนีบ ริมใบบิดเป็นลอนอาจมีใบรูปทรงระบอกปลายใบมนกลมแทรกแซมอยู่ พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กัดพรำริมถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเหลืองอ่อนมาจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่งเป็นสีเขียวแก่ สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีส้มอ่อน สีชมพูแก่ และเป็นสีแดงในที่สุด พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเปลือกมังคุด ใบยาวประมาณ 7-11 ซม. กว้างประมาณ 8.5-15.5 ซม. ก้านใบยาว 1.5-3 ซม. กว้าง 0.4 ซม.



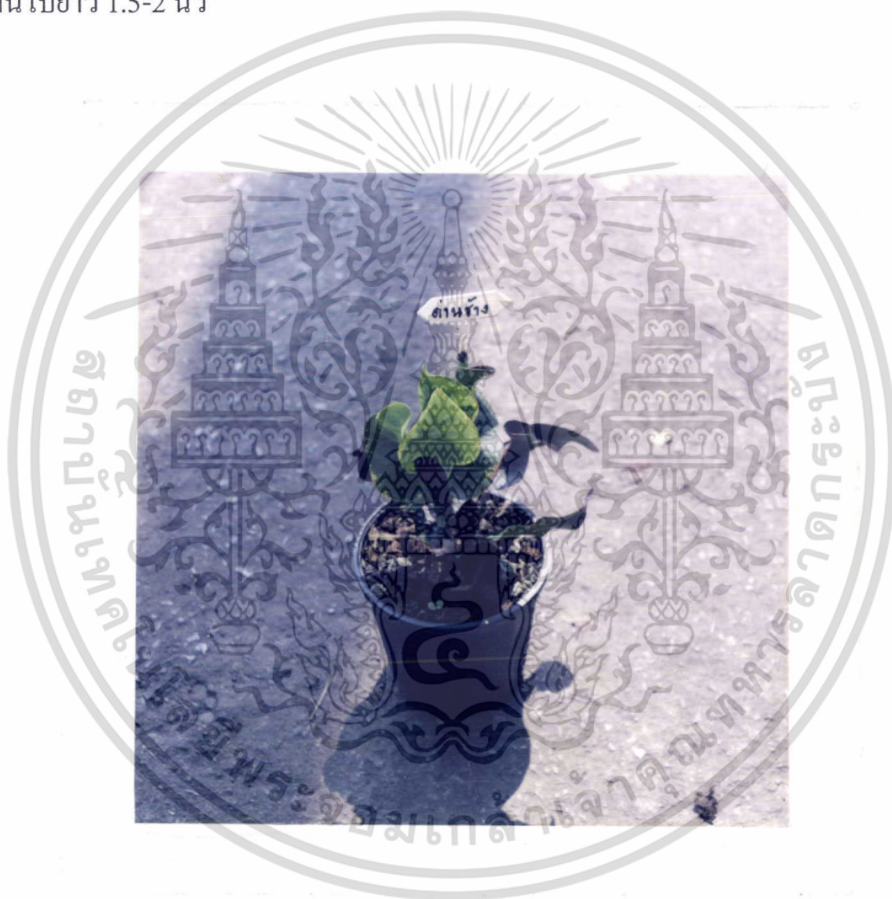
ภาพที่ 8 แสดงลักษณะของ โกสนไทยพันธุ์ชมพูพาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ด้านข้าง

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายใบยื่นแหลม ใบอ่อน สะโพกปานกลาง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ทรงพุ่มเป็นทรงพนมช่อชั้นตั้งขึ้น ปลายใบยื่นแหลมออกไปส่วนปลายจะหนีบ ริมใบบิดเป็นลอนอาจมีใบรูปทรงกระบอกปลายใบมนกลมแทรกแซมอยู่ พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กัดพรั่วริมถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเขียวส่วนริมของใบสีเหลือง สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพูอ่อน สีชมพูแก่ และเป็นสีแดงในที่สุด พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเขียวเข้ม ใบกว้างประมาณ 2-3 นิ้ว ก้านใบยาว 1.5-2 นิ้ว



ภาพที่ 9 แสดงลักษณะของ โกสนไทยพันธุ์ด้านข้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### ตะเบ็งชะเวตี้

ลักษณะทั่วไป เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มแน่นขนาดปานกลาง ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่ จัดเรียงแบบพนมช่อชั้นตั้งตรง

ลักษณะประจำพันธุ์ ใบกว้างกลมใหญ่ ใบย่น สะโพกกว้าง หูใหญ่ กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ปลายใบจะหนีบ ริมใบบิดเป็นลอนเข้าหากัน พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กัดพร่าริมถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเหลืองอ่อนมาจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่งเป็นสีเขียวแก่ สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็น สีชมพูอ่อน และเป็นสีบานเย็นในที่สุด พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเปลือกมังคุด ใบกว้างประมาณ 3-4 นิ้ว ก้านใบยาว 2 นิ้ว



ภาพที่ 10 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์ตะเบ็งชะเวตี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร**

๓๓๖ ๖๑ โบลโยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

## ทศกัณฐ์

ลักษณะทั่วไป โกสนลูกผสมไทย ลักษณะลำต้นอวบ ช่วงลำต้นปานกลาง ลำต้นสีน้ำตาลอมเขียว ทรวดทรงใหญ่

ลักษณะประจำพันธุ์ ใบกว้างปลายใบมีจีบ มีหูปานกลางยื่นเล็กน้อย มีเปิดใหญ่ กระจุกใบยาวสีชมพูอมส้ม ใบกว้างประมาณ 4 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 3 นิ้วสีเขียว พื้นใบสีเขียวอมน้ำตาล กักริมพริ้วกระจุกและเส้นสีชมพูอมส้ม (อนอก, 2525 ข)



ภาพที่ 11 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์ทศกัณฐ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ท้าวพันตา

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็กถึงปานกลาง ลำต้นอวบน้ำน้ำตาล ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง ใบดก เรียงตัวพนม เป็นช่อตั้งดูสง่างามยิ่งนัก ชอบแสงแดดรำไรแต่มากรับเช้า

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้ใบกว้างกลม สะโพกใบกว้าง มีหู ใบย่นตรงบริเวณรังขอบ ริมใบม้วนเล็กน้อย ใบงุ้มลงเล็กน้อย ผิวใบเป็นคลื่นแทรก ใบอ่อนเป็นเหลืองสะโพกใบสีเขียว สีเขียวจะกัดจากหูใบพราวกระจายทับสีเหลือง สีเหลืองจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพู และสีส้มจากริมใบ ใบแก่จัดสีเขียวเข้มประด้วยเม็ดสีแดงอมส้มบนใบ ใบกว้างประมาณ 3-3.5 นิ้ว กระจุกใบยาวสีน้ำตาลไหม้ ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว สีเขียว

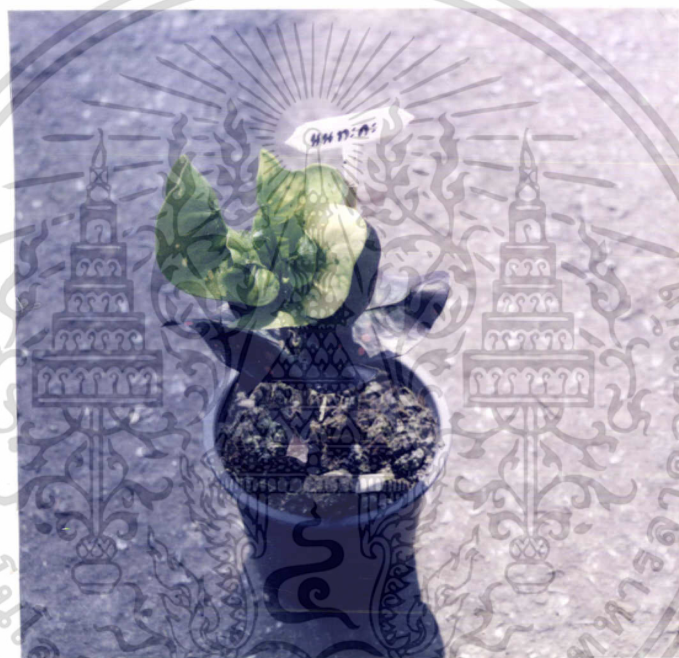


ภาพที่ 12 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์ท้าวพันตา

## นนทกะ

ลักษณะทั่วไป โกลสนลูกผสมไทย ลำต้นอวบสีน้ำตาล ช่วงลำต้นปานกลาง ทรงพุ่มแน่น ทรวดทรงใหญ่

ลักษณะประจำพันธุ์ ใบกว้างกลมและค้อมเล็กน้อย มีขนตรงบริเวณรังขอบ มีหู ขนาดใบปานกลาง ใบกว้างประมาณ 5 นิ้ว กระจุกใบสั้นสีชมพูแก่ ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้วสีชมพูอมเขียว มงกุฎสีใบคล้ายหินอ่อน พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กักริมพำระกระจุกและเส้นสีชมพูแก่ เมื่อใบแก่จัดจะมีสีเขียวเข้มเกือบดำ ประด้วยจุดสีบานเย็นเพียงเล็กน้อย (อเนก, 2525 ข; สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 13 แสดงลักษณะของโกลสนไทยพันธุ์นนทกะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## นรบติ

**ลักษณะทั่วไป** เป็นไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาล ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง ใบดก เรียงตัวพนม เป็นช่อตั้งให้สีสันคู่สว่างมันเงา เครื่องปลูกควรเป็นดินสวนมีส่วนผสมของใบทองหลางหรือหญ้าไทรอยู่บ้างจะช่วยให้ระบายน้ำดีขึ้น ชอบแสงแดดรำไรแต่มากชั่วโมง ถ้าไม่สมบูรณ์จะมีลักษณะใบแคบสั้น มีจิบ ใบย่นมาก

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้ใบกลมคล้ายใบบัวบก สะโพกใบเล็ก ไม่มีหู ใบย่น ริมใบมีฟันเล็กน้อย ผิวใบเป็นคลื่นแทรกด้วยใบรูปทรงกระบอกและใบกลม แต่มีปลายใบยื่นแหลมออกมา ใบ 2 ชนิด หลังนี้มักเป็นใบหนึบริมใบบิด ใบอ่อนเป็นสีเขียวริมใบเหลือง สีเขียวกระจายเป็นลายร่างแหทับสีเหลือง สีเหลืองจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพู และสีส้ม ใบแก่จัดสีเปลือกมังคุดเกือบดำประดับด้วยเม็ดสีแดงสดบนใบ ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว กระจุกใบยาวสีน้ำตาลไหม้ ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว สีเขียว (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; อนุกรม, 2525 ก; สงกรานต์, 2540)



ภาพที่ 14 แสดงลักษณะของ โกงสนไทยพันธุ์นรบติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## นราธิวาส

**ลักษณะทั่วไป** โกงสนลูกผสมของไทยที่เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ลำต้นอวบน้ำตาลอมแดง ช่วงลำต้นถึงทรวงตรงเล็ก ใบดกแน่น ใบอ่อนหนา การจัดเรียงตัวเป็นข้อชั้นมีระเบียบ เครื่องปลูกควรเป็นดินจากร่องสวนผสมใบทองหลางผุ หรือหญ้าไทร เพื่อให้ดินโปร่งมีการระบายน้ำดี ชอบแสงแดดเพียงรำไร

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้ที่มีลักษณะใบกลมหนาหุบริมใบเข้าหาลำต้น สะโพกใบกว้าง ย่นตรงบริเวณรังบัวเล็กน้อย มีหู พื้นใบสีเขียว ใบอ่อนให้สีเหลืองอ่อน กระจุกใบสีเขียวหรือบางใบอาจจะมีสีเขียวมากตอนกลางใบแล้วพรากระจายทับสีเหลือง เมื่อใบแก่มีสีเขียวเข้ม ไปด้วยสีเหลืองนวลเล็กน้อย แผ่นใบยาวประมาณ 4-7 ซม. กว้าง 4-7 ซม. ก้านใบยาว 1-2.5 ซม. กว้าง 0.4 ซม. (สุวรรณ, 2540)



ภาพที่ 15 แสดงลักษณะของ โกงสนไทยพันธุ์นราธิวาส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## บางบาล

**ลักษณะทั่วไป** โกลสนไทยพุ่มปานกลางที่มีความสวยงาม ลำต้นอวบสีน้ำตาลไหม้ ช่วงลำต้นที่ทรวดทรงใหญ่ ชอบแสงแดดเพียงรำไร

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบมีลักษณะกว้างกลมใบใหญ่ ใบบาง ส่วนปลายใบงุ้มลงมาเล็กน้อย สะโพกกว้าง มีหู ใบขน กระจุกใบยาวสีเขียว ใบอ่อนกลางใบสีเหลือง พื้นสีใบสีเขียวแก่ ริมใบสีเหลืองอ่อนมีเส้นสีเขียวพราวกระจาย สีเหลืองจะเปลี่ยนเป็นสีชมพูจากริมใบแผ่ทับสีเขียว ใบแก่จัดสีเปลือกมังคุดมีสีแดงสดป้ายหรือเป็นเม็ดประอยู่ตามริมใบ ใบกว้างประมาณ 3-4 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว (สุวัฒน์, 2540)



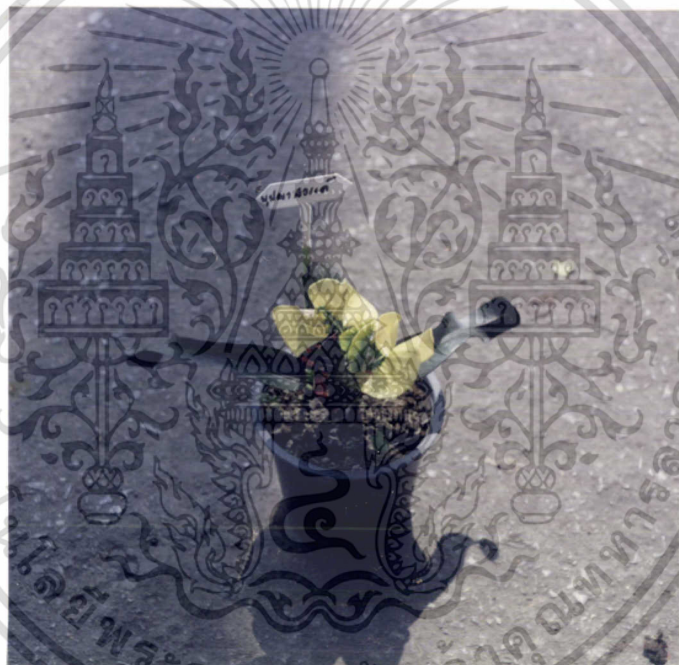
ภาพที่ 16 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์บางบาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## บุปผาสวรรค์

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมแคบยาวปานกลาง ใบอ่อน สะโพกปานกลาง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ทรงพุ่มเป็นช่อชั้นตั้งขึ้น ริมใบบิดเป็นลอน พื้นใบสีเขียวกระจายตามร่างแหใบ กัดพรั่ริมถึงรับวบ ใบอ่อนมักมีสีเหลืองอ่อนมาจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่งเป็นสีเขียวแก่ สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีส้มอ่อน สีชมพูแก่ และเป็นแดงในที่สุด พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเปลือกมังคุด กว้างประมาณ 2 นิ้ว ก้านใบยาว 1.5 นิ้ว (สุวรรณ, 2540)



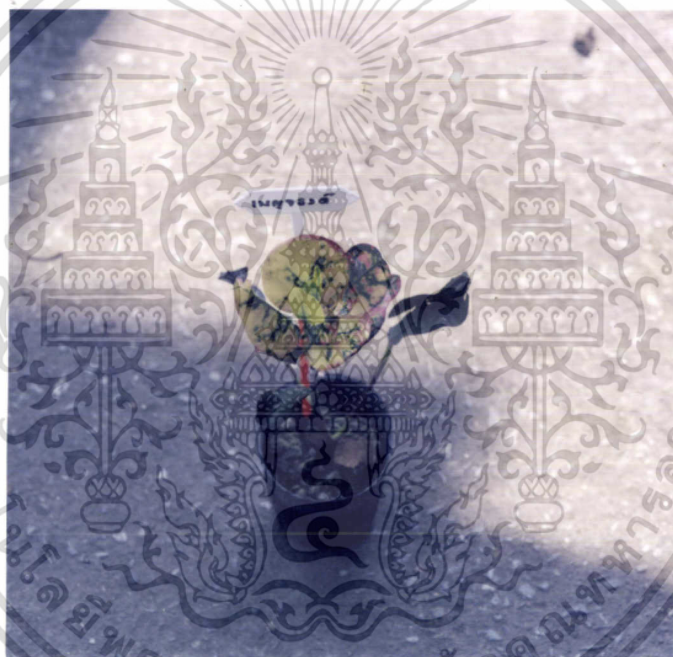
ภาพที่ 17 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์บุปผาสวรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## เบญจรงค์

**ลักษณะทั่วไป** เป็น โกลสลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายใบขึ้นแหลม เบ็ดเล็ก ใบย่น สะโพกกว้าง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมเขียว ทรงพุ่มแก่งก้าง ริมใบบิดเป็นลอนอาจมีใบรูปทรงกระบอกปลายใบมนกลมแทรกแซมอยู่ พื้นใบสีเขียว กัดพร่ำริมถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเหลืองอ่อนมาจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่งเป็นสีเขียวแก่ สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีส้มอ่อน สีชมพูอ่อน พื้นใบสีเขียวจะเข้มขึ้นพรวดตามเส้นร่ างเหใบ กว้างประมาณ 2-3 นิ้ว ก้านใบยาว 1-1.5 นิ้ว



ภาพที่ 18 แสดงลักษณะของ โกลสลูกผสมไทยพันธุ์เบญจรงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ผู้ชนะสิบทิศ

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีเขียวอบน้ำตาล ช่วงลำต้นถี่ ทรวดทรงใหญ่ ใบคกแตกใบเบียดตัวเป็นช่อ สีใบสดใสสวยงามสมลักษณะชื่อ

ลักษณะประจำพันธุ์ ให้ใบสองลักษณะในต้นเดียวกันคือใบกว้างกลม ออกรูปไข่ ใหญ่ หูเล็ก และใบกลมแต่ปลายใบยื่นออกไปและบิดเป็นเกลียว ใบย่น มีจิบ ใบอ่อนสีเขียว ริมใบสีเหลือง ใบแก่ริมใบจะเป็นสีชมพูอมส้มใบแก่จัดพื้นใบสีเขียวคล้ำเกือบดำ ริมใบสีชมพูทับบนสีเหลืองนวล กัดริมใบถึงรังบัวสีแดงอมเหลือง กระจุกใบยาวสีน้ำตาลแก่ ใบยาวประมาณ 6.5-8.5 ซม. กว้างประมาณ 6-8 ซม. ก้านใบยาวประมาณ 4-7 ซม. กว้างประมาณ 0.25 ซม. (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; จิราภรณ์, 2525; อเนก, 2525 ก)



ภาพที่ 19 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์ผู้ชนะสิบทิศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## พระยาอุทธีรรงค์

**ลักษณะทั่วไป** เป็น โกลสนลูกผสมของไทยประเภทไม้เล็กในจำพวกโกสนไทย ลำต้นอวบตรง ช่วงลำต้นถี่ สีน้ำตาลอมเขียวไม่ค่อยแตกกิ่งแตกแขนงในขณะที่มีอายุน้อย เป็นไม้ที่ทิ้งใบยากหากรักษาความชุ่มชื้นในดินไว้ได้อย่างสม่ำเสมอ แสงแดดควรเป็นแสงแดดรำไรแต่มาจั่วโมง เครื่องปลูกควรเป็นดินสวนที่มีส่วนผสมของใบทองหลางอาจใช้หญ้าไทรแห้งสับเป็นท่อนสั้น ๆ ผสมลงในดินปลูกด้วย และหมั่นเติมดินเสมอเมื่อดินยุบ นิยมปลูกเลี้ยงเป็นไม้กระถาง

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบแยกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 ใบกลมใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลางของใบที่เจริญเต็มที่ประมาณ 2.5-5 นิ้ว ลักษณะที่ 2 ตรงสะโพกใบมีขนาดเท่ากับใบลักษณะที่ 1 แต่ช่วงปลายใบยื่นแหลม ริมใบทั้งสองด้านมักหุบลง และงอนปลายใบขึ้น ใบชนิดนี้มักสอดแทรกอยู่ทั่วต้น ใบอ่อนรังวบบเล็กน้อย กระจุกใบสั้นสีเขียวอมน้ำตาล สีของใบที่ผลิใหม่ พื้นใบสีเขียวอ่อนริมใบสีเหลืองกระจายทับด้วยชายเส้นใบสีเขียว สีเหลืองจะค่อยเปลี่ยนเป็นสีชมพู สีเขียวจะเข้มขึ้น ใบแก่จัดพื้นใบสีเขียวเข้มเกือบดำ ประค้ำด้วยจุดสีแดงสดบนใบ ใบยาวประมาณ 6-13 ซม. กว้างประมาณ 6-14 ซม. ก้านใบยาวประมาณ 1-4.5 ซม. สีเขียวอมน้ำตาล (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525;จิราภรณ์, 2525; อนุภ, 2525 ก)



ภาพที่ 20 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์พระยาอุทธีรรงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### พระสัตรุช

**ลักษณะทั่วไป** ลำต้นอวบ ช่วงของลำต้นที่มีสีน้ำตาล ทรวดทรงใหญ่ ถ้าไม่สมบูรณ์ใบจะออกยาวเล็กน้อย

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกว้างกลมรูปไข่ ย่นตรงบริเวณรังบวบเล็กน้อย มีหูปานกลาง กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ก้านใบยาวประมาณ 1 นิ้ว ก้านใบสีน้ำตาลอมเขียวใบกว้างประมาณ 5 นิ้ว พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กัดกริมและกัดพรำรังบวบ สีชมพูอมม่วงบางใบมีขอบสีน้ำตาลอมเขียว (อนอก, 2525 ก; อนอก, 2525 ข)



ภาพที่ 21 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์พระสัตรุช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### พลายชุมพล

**ลักษณะทั่วไป** โกลสนลูกผสมไทยลำดับานกลางสีน้ำตาลอมแดง ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่ ถ้าไม่สมบูรณ์ใบจะออกยาว ปลายใบบิด

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกว้างกลม ปลายใบมีจีบ สะโพกใหญ่มีหู ใบอ่อน เป็ดเล็ก ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมแดง ก้านใบยาวประมาณ 1 นิ้ว สีน้ำตาลอมแดง พื้นใบน้ำตาลอมเขียว กัดริมถึงรังบัวบสีชมพูอมส้ม



ภาพที่ 22 แสดงลักษณะของโกลสนไทยพันธุ์พลายชุมพล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## พั่งงา

**ลักษณะทั่วไป** เป็น โกลสนลูกผสมไทยที่มีทรงพุ่มปานกลาง ลำต้นอวบ ช่วงลำต้นถึงสีน้ำตาลอมเขียว ทรวดทรงปานกลาง

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบมีลักษณะบาง กว้างกลมรูปไข่ หูเล็ก ย่นเล็กน้อย ใบกว้างประมาณ 3-4 นิ้ว กระจุกใบยาวไม่สม่ำเสมอ สีน้ำตาลอมเขียว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว สีเขียวอมน้ำตาล พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียวกัคสีริมใบจนถึงรังวบสีชมพูแก่สีจืดมาก สีเหลืองกระจายทับด้วยข่ายเส้นใบสีเขียว สีเหลืองจะค่อยเปลี่ยนเป็นสีชมพู สีเขียวจะเข้มขึ้น ใบแก่จัดพื้นใบสีเขียวเข้มขึ้นเกือบดำ ประด้วยจุดสีชมพูบานเย็นบนใบ (อเนก, 2525 ข; สงกรานต์, 2540; สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 23 แสดงลักษณะของโกลสนไทยพันธุ์พั่งงา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### เพชรสันทัด

ลักษณะทั่วไป โกลสนลูกผสมของไทยที่เป็นไม้พุ่มขนาดปานกลาง ลำต้นอวบสีน้ำตาลอมแดง ช่วงลำต้นถี่ ทรวดทรงปานกลาง ใบดก เครื่องปลูกควรเป็นดินจากร่องสวนผสมใบทองเหลือง หรือหญ้าไทร เพื่อให้ดินโปร่งมีการระบายน้ำดี ชอบแสงแดดเพียงรำไร

ลักษณะประจำพันธุ์ เป็นไม้ที่มีลักษณะใบกลม ริมใบบิดเป็นลอนใหญ่ ปลายใบยื่นแหลมออกไป ปลายใบหนึบ ใบอ่อนให้สีเหลืองนวล เส้นกลางใบสีเขียวพราวกระจายทับสีเหลือง ใบแก่มีสีเขียวมีจุดประสีเหลืองริมใบเล็กน้อย เมื่อใบแก่แผ่นใบยาวประมาณ 4-7 ซม. กว้าง 4-7 ซม. ก้านใบยาว 1-2.5 ซม. กว้าง 0.4 ซม.

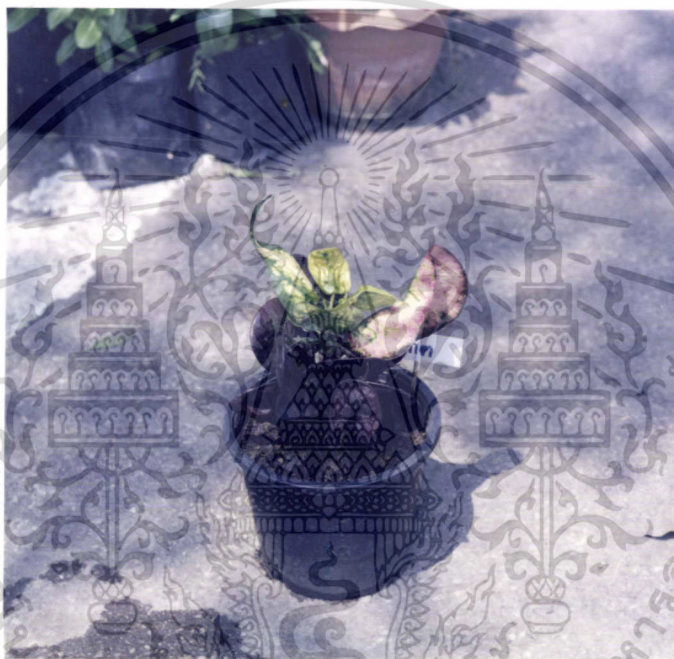


ภาพที่ 24 แสดงลักษณะของโกลสนไทยพันธุ์เพชรสันทัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ภูเก็ต

**ลักษณะทั่วไป** โกลสนลูกผสมไทย ลำต้นอวบ ช่วงลำต้นถี่สีน้ำตาลอมเขียว ทรวดทรงใหญ่  
**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกว้างปลายใบมีจีบ ย่นเล็กน้อย มีหูปานกลาง มีเปิด การจัดเรียงตัวเป็นช่อชั้น  
 ตั้งขึ้น ใบกว้างประมาณ 4 นิ้ว มีเปิดเล็กและเปิดใหญ่ กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมแดง ก้านใบยาว  
 ประมาณ 2 นิ้วไม่สม่ำเสมอสีน้ำตาลอมแดง พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กักริมพรา้งบวบสีชมพู ช่วงลำ  
 ต้นปานกลางสีน้ำตาลอมแดง (อเนก, 2525 ข)



ภาพที่ 25 แสดงลักษณะของโกลสนไทยพันธุ์ภูเก็ต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## มณฑาทิ

**ลักษณะทั่วไป** เป็น โกลสนลูกผสมไทยไม้พุ่มปานกลาง ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นที่ทรวดทรงใหญ่

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกว้างกลมใหญ่ สะโพกใหญ่กว้าง หูเล็ก บางใบมีเขี้ยว กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ส่วนปลายใบจะหนีบ ริมใบบิดเป็นลอน พื้นใบเขียว กัดพร่าริมถึงรังขอบ รังขอบกัดสีงาย ใบอ่อนมักมีสีเหลืองอ่อนมาจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่งเป็นสีเขียวแก่ สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีส้มอ่อน สีชมพูแก่ และเป็นสีแดงในที่สุด พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเปลือกมังคุด ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว ก้านใบยาว 2 นิ้ว (สุวรรณ, 2540)



ภาพที่ 26 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์มณฑาทิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### มนต์ชัยสิงห์

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสณลูกผสมไทยไม้พุ่มปานกลาง ลำต้นอวบน้ำน้ำตาล ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง ใบดก เรียงตัวพนม เป็นช่อตั้งดูสง่างาม ชอบแสงแดดรำไรแต่มากรั้วโมง

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้ใบกว้างกลม สะโพกใบเล็ก มีหู ริมใบงุ้มเล็กน้อย ใบอ่อนเป็นสีเขียวริม ใบเหลือง สีเหลืองจะค่อยๆ กัดสีเปลี่ยนเป็นสีชมพู และสีส้ม ใบแก่จัดสีเขียวเข้มประด้วยเม็ดเหลืองอมส้มบนใบ ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว กระจุกใบยาวสีเขียว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว น้ำตาลอมสีเขียว (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; อเนก, 2525 ก)



ภาพที่ 27 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์มนต์ชัยสิงห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## มังงาย

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายใบขึ้นแหลม เปิดเล็ก ใบอ่อน สะโพกปานกลาง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ทรงพุ่มแก่งก้างใบที่สมบูรณ์เป็นใบกลมแต่มีจำนวนน้อยปลายใบขึ้นแหลมออกไปส่วนปลายจะหนึบ ริมใบบิดเป็นลอนอาจมีใบรูปทรงกระบอกปลายใบมนกลมแทรกแซมอยู่ พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กัดพ่ำริมถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเหลืองอ่อนมาจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่งเป็นสีเขียวแก่ สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีส้มอ่อน สีชมพูแก่ และเป็นสีแดงในที่สุด พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเปลือกมังคุด ใบยาวประมาณ 7-11 ซม. กว้างประมาณ 8.5-15.5 ซม. ก้านใบยาว 1.5-3 ซม. กว้าง 0.4 ซม. (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; วิจารณ์, 2525)



ภาพที่ 28 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์มังงาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## มูกดาหาร

**ลักษณะทั่วไป** เป็นไม้พุ่มเล็กถึงปานกลาง ลำต้นอวบน้ำน้ำตาล ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง ใบคก เรียงตัวมีระเบียบ เป็นช่อตั้ง ปลายใบงุ้มลง ชอบแสงแดดรำไรแต่มากชั่วโมง

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้ใบกว้างกลม สะโพกใบกว้าง มีหู ริมใบงุ้ม ใบอ่อนเป็นสีเขียวริมใบเหลือง สีเหลืองกระจายเป็นลายร่างแหทับสีเขียว สีเหลืองจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพู และสีส้ม ใบแก่จัดสีเปลือกมังคุดเกือบดำพำกระจายด้วยสีแดงอมส้มบนใบตามเส้นร่างแหใบ ใบกว้างประมาณ 2-3 นิ้ว กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมเขียว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว สีเขียว (สงกรานต์, 2540)



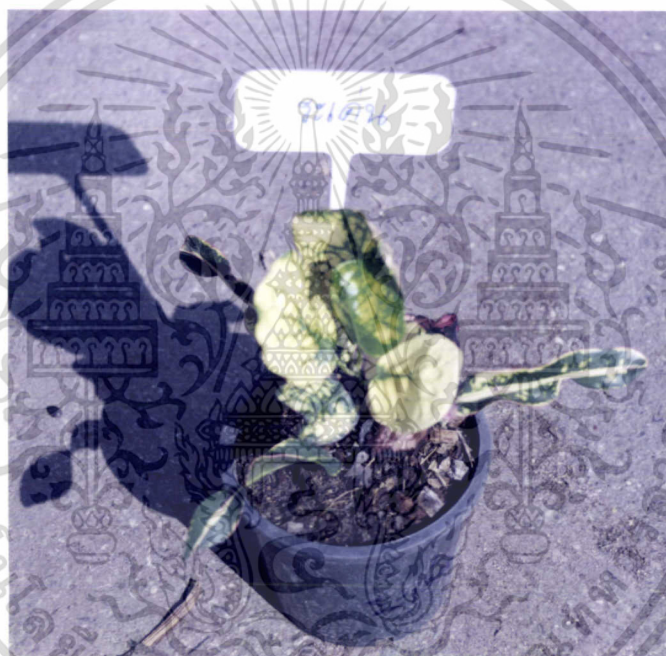
ภาพที่ 29 แสดงลักษณะของ โกสนไทยพันธุ์มูกดาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ระเด่น

**ลักษณะทั่วไป** โกงสนไทยพุ่มเล็กที่มีความสวยงาม ลักษณะทั่วไป ลำต้นอวบน้ำตาลไหม้ ช่วงลำต้นถี่ ทรวดทรงปานกลาง แต่ก้านใบสั้นกว่าที่มีความสวยงาม

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมเล็ก ปลายใบบิดเป็นคลื่นเล็กน้อย สะโพกกว้าง มีหู ใบย่นตรงบริเวณริ้วบวบ กระจุกใบยาวสีเขียว ใบอ่อนกลางใบสีเขียว พื้นสีใบสีเขียวแก่ ริมใบสีเหลืองอ่อนมีเส้นสีเขียว พราะกระจายสีเหลืองจะเปลี่ยนเป็นสีชมพูจากริมใบแผ่ทับสีเขียว ใบแก่จัดสีเปลือกมังคุดมีสีแดงสด ป้ายหรือเป็นเม็ดประอยู่ตามริมใบ ใบกว้างประมาณ 2 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 1-2 นิ้ว



ภาพที่ 30 แสดงลักษณะของ โกงสนไทยพันธุ์ระเด่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## รังสิต

ลักษณะทั่วไป เป็นโกสนลูกผสมไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาล ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง ใบดก เรียงตัวพนม เป็นช่อตั้งคู่สูงงาม ชอบแสงแดดรำไรแต่มากชั่วโมง

ลักษณะประจำพันธุ์ เป็นไม้ใบกว้างกลม สะโพกใบกว้าง มีหู ใบย่น ริมใบมีวนเล็กน้อย ใบอ่อนเป็นสีเขียวริมใบเหลือง สีเหลืองกระจายเป็นลายร่างแหทับสีเขียว สีเหลืองจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีส้ม ใบแก่จัดสีเขียวเข้มมีสีส้มพริ้วตามเส้นร่างแหของใบ ใบกว้างประมาณ 1-2 นิ้ว กระจุกใบยาวสีน้ำตาลไหม้ ก้านใบยาวประมาณ 1 นิ้ว สีเขียว



ภาพที่ 31 แสดงลักษณะของ โกสนไทยพันธุ์รังสิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ราชาธิราช

ลักษณะทั่วไป โกลสนไทยพุ่มที่มีความสวยงาม ลำต้นอวบสีน้ำตาลอมเขียว ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่

ลักษณะประจำพันธุ์ ใบกว้างกลมรูปไข่ สะโพกกว้าง หูปานกลางย่นเล็กน้อย ใบย่นตรงบริเวณรังบัว กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ใบอ่อนกลางใบสีเขียว พื้นสีใบสีน้ำตาลอมเขียว กัศริมพราประจุดถึงรังบัว สีแดงอมส้ม ใบแก่จัดสีเปลือกมังคุดมีสีแดงสดป้ายหรือเป็นเม็ดประอยู่ตามริมใบ ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว สีเขียวอมน้ำตาล (อนก, 2525 ช)



ภาพที่ 32 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์ราชาธิราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ลิลาวดี

**ลักษณะทั่วไป** โกลสนลูกผสมของไทยขนาดเล็กลงถึงปานกลาง เป็นไม้โตเร็วเลี้ยงง่ายขยายพันธุ์ง่ายเมื่อเติบโตเป็นไม้พุ่มใหญ่จะสวยงามมาก ช่วงลำต้นที่สีน้ำตาลอมแดง ทรวดทรงใหญ่ ใบใหญ่ดก พุ่มทรงแน่น

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกว้างกลม สะโพกใบผายกว้าง มีหู ปลายใบงุ้มลงออกจากลำต้นเล็กน้อย การจัดเรียงตัวของใบเป็นระเบียบ พื้นใบเริ่มด้วยสีเขียว กัศริมพราวรังบวบสีชมพู ริมใบสีเหลืองอ่อน สีเหลืองเปลี่ยนเป็นสีส้ม สีชมพู ใบแก่เขียวเกือบดำมีประหรือแต้มริมใบด้วยสีบานเย็นเล็กน้อย เกือบแดงใบเป็นมัน ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 1-2 นิ้ว ก้านใบสีน้ำตาลอมเขียว กระจุกใบยาวสีเขียวอมเหลือง (สงกรานต์, 2540; สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 33 แสดงลักษณะของโกลสนไทยพันธุ์ลิลาวดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ศรีสุริโยทัย

ลักษณะทั่วไป โกลนไทยพุ่มเล็ก ลำต้นอวบน้ำน้ำตาลไหม้ ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่ ไม่ค่อยจะทิ้งใบ ดูแลรักษาง่าย เป็นไม้ที่ให้สีเขียวมาก ถ้าสภาพสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม เครื่องปลูกควรเป็นดินร่วน มีส่วนผสมของใบทองหลาง หญ้าไทร หรือกาบมะพร้าวหั่นเป็นชิ้นเล็ก การให้น้ำควรสม่ำเสมอ แสงแดดควรเป็นแสงรำไร แต่มากชั่วโมง ใบจะออกยาวเล็กน้อยถ้าไม่สภาพต้นไม่สมบูรณ์

ลักษณะประจำพันธุ์ เป็นไม้ที่มีใบสามลักษณะ คือ ชนิดที่ 1. ใบกลม เจริญเต็มที่เส้นผ่าศูนย์กลางของใบอาจวัดได้ถึง 4 นิ้ว ใบดิ่งเป็นมัน ชนิดที่ 2. ให้ใบเหมือนใบชนิดแรก แต่ปลายใบยาวยื่นออกมา ปลายใบหนีบ ริมใบมักบิดเป็นลอนใหญ่ๆ และชนิดที่ 3. ใบรูปทรงกระบอก ปลายใบโค้งมน ต้นที่สมบูรณ์ดีมักมีใบชนิดที่หนึ่งมาก อาจมีใบชนิดที่สองแซมอยู่บ้างเล็กน้อย สีใบอ่อนมักเริ่มด้วยสีเขียวและมีสีเหลืองอ่อนริมใบบริเวณกว้าง ใบแก่สีเหลืองอ่อนจะเริ่มเปลี่ยนเป็นสีชมพูและเปลี่ยนเป็นสีแดงสดเมื่อใบแก่จัด สีเขียวจะเข้มเกือบดำ สีเหลืองจะเหลือน้อยเพียงแต่เป็นเส้นเล็กๆ ล้อมสีแดงอยู่ทั่วไปเท่านั้น ใบกว้างประมาณ 6-7 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 3 นิ้ว สีเขียวอมน้ำตาล กระจุกใบสั้นสีเขียวอมน้ำตาล (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; อนุกรม, 2525 ก)



ภาพที่ 34 แสดงลักษณะของ โกลนไทยพันธุ์ศรีสุริโยทัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ศิริชาติ

**ลักษณะทั่วไป** โกลสนไทยพุ่มเล็กที่มีความสวยงาม ลำต้นอวบสีน้ำตาลอมเขียว ช่วงลำต้นที่ทรวดทรงเล็ก แต่ก้านใบยาว ชอบแสงแดดเพียงรำไร

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมเล็ก ส่วนปลายใบจะหุบเล็กน้อย สะโพกแคบ มีหู ใบย่นตรงบริเวณรับบวบเล็กน้อย กระจุกใบยาวสีเขียว ใบอ่อนสีเหลืองส่วนกลางใบสีเขียว พื้นสีใบสีเขียว ริมใบสีเหลืองอ่อนมีเส้นสีเขียวพราวกระจาย สีเหลืองจะเปลี่ยนเป็นสีชมพู คงเหลือเป็นสีเหลืองจาง ๆ อยู่ระหว่างสีชมพูและเขียว ใบแก่จัดสีชมพูสีเขียวพราวตามเส้นร่างแหของใบ ใบกว้างประมาณ 2 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 1-2 นิ้ว



ภาพที่ 35 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์ศิริชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### สกุลตลา

ลักษณะทั่วไป เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นถี่ ทรวดทรงเล็ก  
 ลักษณะประจำพันธุ์ ใบกว้างกลมเล็ก ใบย่นตรงบริเวณรังขอบเล็กน้อย สะโพกปานกลาง หูเล็ก  
 กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ใบที่สมบูรณ์เป็นใบกลม ริมใบบิดเป็นลอนเล็กน้อย พื้นใบเขียว กัดพรำริม  
 ใบถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเขียวริมของใบสีเหลืองก้ำกึ่งจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่ง  
 เป็นสีเขียวแก่ สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีส้มอ่อน สีชมพูแก่ พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเปลือก  
 มังคุด ใบกว้างประมาณ 2 นิ้ว ก้านใบยาว 1 นิ้ว



ภาพที่ 36 แสดงลักษณะของ โกสนไทยพันธุ์สกุลตลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สมุทรปราการ

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทย ทรงพุ่มปานกลาง ลำต้นอวบสีน้ำตาล ช่วงลำต้นถี่ ทรวดทรงใหญ่ ใบดก เครื่องปลูกควรเป็นดินสวนมีส่วนผสมของใบทองหลางหรือหญ้าไทรอยู่บ้างจะช่วยให้ระบายน้ำดีขึ้น ชอบแสงแดดรำไรแต่มาเช้าโมง

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้ใบกลมรูปไข่ สะโพกใบเล็ก มีหู ย่นตรงบริเวณรังขอบ ผิวใบเป็นคลื่นแทรกด้วยใบรูปทรงกระบอกและใบกลม ใบอ่อนเป็นสีเขียว สีเขียวกระจายเป็นลายร่างแหทับสีเหลือง สีเหลืองจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพูอมส้ม ใบแก่จัดสีเปลือกมังคุดเกือบดำประดับเม็ดสีแดงสดบนใบ ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว กระจุกใบยาวสีน้ำตาลอมเขียว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว สีเขียว (สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 37 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์สมุทรปราการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สระแก้ว

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกว้างกลม ใบย่น สะโพกกว้าง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ทรงพุ่มแน่น ปลายใบจะหนีบ ริมใบบิดเป็นลอนอาจมีใบรูปทรงกระบอกแทรกแซมอยู่ พื้นใบอมเขียว กัดพรวัริม ถึงรังบวบ ใบอ่อนมักมีสีเหลืองอ่อนมาจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่งเป็นสีเขียวแก่ สีเขียวจะพว่กระจายทั่วใบสีเหลืองป้าอยู่ตามริมใบเป็นสีเหลืองนวล พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเขียวเข้ม ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว ก้านใบยาว 2 นิ้ว (สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 38 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์สระแก้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สิดา

ลักษณะทั่วไป ลำต้นอวบปานกลาง ช่วงของลำต้นที่มีสีน้ำตาล ทรวดทรงใหญ่

ลักษณะประจำพันธุ์ ใบกว้างกลม บางใบคล้ายกับใบเบ็ญมียื่นเล็กน้อย มีหูไม่สม่ำเสมอ ใบกว้างประมาณ 4 นิ้ว กระจุกใบยาวไม่สม่ำเสมอสีน้ำตาล ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้วไม่สม่ำเสมอสีเขียวอมส้ม พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กักริมถึงรังบัวสีส้มถึงสีแดง (อเนก, 2525 ข)



ภาพที่ 39 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์สิดา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สี่แผ่นดิน

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มปานกลาง ลำต้นอวบสีน้ำตาลอมเขียว ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบมีลักษณะกว้างกลมแคบยาวปานกลาง ปลายใบขึ้นแหลม ใบอ่อน มีเปิดสะโพกปานกลาง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีเขียว ทรงพุ่มเป็นช่อชั้นตั้งขึ้น ปลายใบขึ้นแหลมออกไป ส่วนปลายจะหนีบ ริมใบบิดเป็นลอน พื้นใบสีน้ำตาลอมเขียว กัดพร่าริมถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเขียวส่วนริมของใบสีเหลือง สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพูอ่อน ท้องใบสีน้ำตาล พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเขียวเข้ม ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว



ภาพที่ 40 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์สี่แผ่นดิน

## สีหราชเดโช

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มปานกลาง ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่ จัดเรียงตัวแบบเป็นช่อชั้นตั้งตรงคุดง่า

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมแคบยาวใหญ่ ปลายใบยื่นแหลม ใบย่นตรงบริเวณรังบัว สะโพกปานกลาง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ทรงพุ่มแก่ง้างส่วนปลายใบจะหนึบ ริมใบบิดเป็นลอน พื้นใบสีเขียว กัดพ่าริมถึงรังบัว ใบอ่อนมักมีสีเขียวส่วนสีเหลืองอ่อนมาจากส่วนริมของใบเข้ามาหาส่วนกลางใบซึ่งเป็นสีเขียวแก่ สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีส้มอ่อน สีชมพูแก่ พื้นใบสีเขียวจะมีสีเขียวเข้มขึ้น ใบกว้างประมาณ 3 นิ้ว ก้านใบยาว 1.5 นิ้ว



ภาพที่ 41 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์สีหราชเดโช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## หมื่นแก้ว

**ลักษณะทั่วไป** โโกสนลูกผสมของไทย ลำต้นอวบขนาดปานกลาง ช่วงลำต้นถี่ สีน้ำตาล ทรวดทรงใหญ่

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกว้างกลม ตรงกลางใบมีแฉก เป็น โโกสนต้นเก่าแก่ที่มีลักษณะของใบแก่ บาง ใบมีเป็ย มีย่นเล็กน้อย หูย้อย ใบกว้างประมาณ 4 นิ้ว กระจุกใบสั้นสีน้ำตาล ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว สีน้ำตาลอมเขียว สีใบพื้น ใบสีน้ำตาลอมเขียว กัศริมพรารงบวบสีส้มอมเหลือง สีเหลืองจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีส้ม และชมพู สีเขียวจะเข้มขึ้น ใบแก่จัดพื้นใบสีเขียวเข้มเกือบดำ ประด้วยสีแดงอมส้มบนใบ (อนอก, 2525 ข; สงกรานต์, 2540; สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 42 แสดงลักษณะของโกสนไทยพันธุ์หมื่นแก้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## หาดใหญ่

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มเล็ก ลำต้นอวบน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงปานกลาง

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายใบขึ้นแหลม มีเปิดเล็ก ใบอ่อน สะโพกปานกลาง หูเล็ก กระจุกใบยาวสีเขียว เป็นช่อชั้นตั้งขึ้น ปลายใบขึ้นแหลมออกไป ส่วนปลายจะหนึบ ริมใบบิดเป็นลอน พื้นใบสีเขียว กัดพร่าริมถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเขียวส่วนริมของใบสีเหลือง สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพูอ่อนจนเป็นสีบานเย็น พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเขียวเข้ม ใบกว้างประมาณ 2-3 นิ้ว ก้านใบยาว 2 นิ้ว



ภาพที่ 43 แสดงลักษณะของ โกสนไทยพันธุ์หาดใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### แหลมทอง

**ลักษณะทั่วไป** จีราภรณ์ (2525) กล่าวว่า โกลสนไทยพุ่มเล็กที่มีความสวยงาม ลักษณะทั่วไป ลำต้นอวบสีน้ำตาลไหม้ ช่วงลำต้นถี่ ทรวดทรงใหญ่ แต่ก้านใบสั้นกว่าที่มีความสวยงาม นิยมปลูกเป็นไม้กระถางเครื่องปลูกควรรีให้ความชุ่มชื้น ชอบแสงแดดเพียงรำไร ถ้าไม่สมบูรณ์ ใบจะแสดงลักษณะออกทางด้านความยาว

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้สองใบที่ให้ใบสองลักษณะในต้นเดียวกัน คือ ลักษณะที่หนึ่ง ใบกลมเล็ก ลักษณะที่สอง ใบกลมแต่ส่วนปลายใบยื่นออกมาเล็กน้อย สะโพกกว้าง มี หู ใบย่น กระจุกใบยาวสีเขียว ใบอ่อนกลางใบสีเขียวเข้ม พื้นสีเขียวแก่ ริมใบสีเขียวอ่อนมีเส้นสีเขียวพรางกระจาย สีเหลืองจะเปลี่ยนเป็นสีชมพูจากริมใบแผ่ทับสีเขียว คงเหลือเป็นสีเหลืองจาง ๆ อยู่ระหว่างสีชมพูและเขียว ใบแก่จัดสีเปลือกมังคุดมีสีแดงสดป้ายหรือเป็นเม็ดประอยู่ตามริมใบ ใบยาวประมาณ 7-19 ซม. กว้างประมาณ 5-9 ซม. ก้านใบยาวประมาณ 2-5 ซม. กว้างประมาณ 0.4 ซม. (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; จีราภรณ์, 2525; อนนท, 2525 ก)



ภาพที่ 44 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์แหลมทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## อยุธยา

**ลักษณะทั่วไป** โกลสนลูกผสมของไทยที่เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ลำต้นอวบสีน้ำตาลอมแดง ช่วงลำต้นถึงทรวงตรงเล็ก ใบดกแน่น ใบอ่อนหนาแต่นุ่มนวลคล้ายฉาบเคลือบด้วยขี้ผึ้งตลอดใบ เป็นไม้ที่มีสีสันบนใบเรียบมีขนบ้างบางแห่ง เครื่องปลูกควรเป็นดินจากร่องสวนผสมใบทองเหลือง หรือหญ้าไทร เพื่อให้ดินโปร่งมีการระบายน้ำดี ชอบแสงแดดเพียงรำไร ถ้าเลี้ยงไม่สมบูรณ์ใบจะออกยาวเล็กน้อย

**ลักษณะประจำพันธุ์** เป็นไม้ที่มีลักษณะใบผสมกันถึง 3 ชนิดคือ ชนิดที่ 1. ใบกลมคล้ายใบบัวบกมีกลุบริมใบลง ชนิดที่ 2. ใบรูปทรงกระบอกปลายใบมนกลม ริมนใบบิดเป็นลอนใหญ่ และชนิดที่ 3. ใบกลมแต่ปลายใบขึ้นแหลมออกไป ปลายใบหนึบ และในกรณีพิเศษบางใบอาจมีสายระยางห้อยตั้งขึ้นยาวออกไปแต่ไม่ค่อยพบบ่อยครั้งนักใบอ่อนให้สีเหลืองอ่อน เส้นกลางใบสีเขียวหรือบางใบอาจจะมีสีเขียวมากตอนกลางใบแล้วพรากระจ่ายทับสีเหลือง จากสีเหลืองจะค่อยเปลี่ยนเป็นสีส้มจาง ๆ และเป็นสีชมพูจนถึงสีแดงสด สีเขียวจะเข้มขึ้นจนกลายเป็นสีเปลือกมังคุด มีจุดประสีแดงเข้ม เมื่อใบแก่แผ่นใบยาวประมาณ 4-7 ซม. กว้าง 4-7 ซม. ก้านใบยาว 1-2.5 ซม. กว้าง 0.4 ซม. (กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน, 2525; จิราภรณ์, 2525; อเนก, 2525 ก)



ภาพที่ 45 แสดงลักษณะของ โกลสนไทยพันธุ์อยุธยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### อำนาจเจริญ

**ลักษณะทั่วไป** เป็นโกสนลูกผสมไทยไม้พุ่มใหญ่ ลำต้นอวบสีน้ำตาลอ่อน ช่วงลำต้นปานกลาง ทรวดทรงใหญ่

**ลักษณะประจำพันธุ์** ใบมีลักษณะกว้างกลมยาวปานกลาง ใบย่นตรงบริเวณรังขอบ สะโพกกว้าง หูใหญ่ กระจุกใบยาวสีน้ำตาล ทรงพุ่มเป็นช่อชั้นตั้งขึ้น ปลายใบยื่นแหลมออกไปส่วนปลายจะหนีบริมใบบิดเป็นลอน พื้นใบสีเขียว กัดพรวรริมถึงรังขอบ ใบอ่อนมักมีสีเขียวส่วนริมของใบสีเหลือง สีเหลืองจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีชมพูอ่อน สีชมพูแก่ และเป็นสีแดงเข้ม พื้นใบสีเขียวจะเปลี่ยนสีเขียวเข้มจนถึงดำ ใบกว้างประมาณ 3-4 นิ้ว ก้านใบยาวประมาณ 2 นิ้ว (สงกรานต์, 2540; สุวัฒน์, 2540)



ภาพที่ 46 แสดงลักษณะของ โกสนไทยพันธุ์อำนาจเจริญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาชนิดพันธุ์โกสนทั้ง 46 พันธุ์ พบว่าโกสนมีลักษณะต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน สามารถจัดจำแนกพันธุ์ได้คือ ลักษณะใบ สีใบ สีกระดูกใบ การกัศลี ลักษณะพิเศษต่าง ๆ เช่น แฉก เบี้ยว สายระยางค์ ย่น รังบวบ แต่ลักษณะที่นิยมและสามารถจะจัดจำแนกพันธุ์ได้เป็นกลุ่ม ๆ คือ

1. ลักษณะของสีใบเป็นหลักสามารถแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มคือ (จิราภรณ์, 2525)

1) สีใบสีเขียวกับสีเหลือง ได้แก่ กรุงเทพฯ ชุนแพน นนทกะ นราธิวาส พลายชุมพล เพชรสันทนต์ รังสิต สระแก้ว บางบาล สีแผ่นดิน

2) สีใบสีเขียวกับสีแดง ได้แก่ สกลตลา อำนาจเจริญ

3) สีใบสีเขียวกับสีชมพู ได้แก่ กาฬสินธุ์ ผู้ชนะสิบทิศ ศรีชาติ จิตภาวัลย์

4) สีใบสีเขียว สีแดงและสีเหลือง ได้แก่ แหลมทอง พระยาอุทธรินทร์ หมื่นแผ้ว สมุทรปราการ มุกดาหาร ท้าวพันตา ด่านช้าง บุปผาสวรรค์ ระเด่น ลีดา

5) สีใบสีเขียว ชมพู เหลือง ได้แก่ กรุงธน มังฆาย กุมภวาปี โคนุตร ลีลาวดี นรบดี พังงา ศรีสุริโยทัย มนต์ชัยสิงห์ ทศกัณฐ์ ภูเก็ต เบญจรงค์ ตะเบ็งชะเวตี้ สีหราชเดโช พระสัตรุษ หาดใหญ่ ราชาริราช

6) สีใบสีเขียว ชมพู แดง ได้แก่ อยุธยา มณโฑ ชมพูพาน

2. ลักษณะของใบเป็นหลักสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1) ใบกลม มีหลายแบบสามารถแบ่งได้เป็น 15 แบบ คือ

1.1 ใบกว้างกลม ได้แก่ กรุงธน ตะเบ็งชะเวตี้ นรบดี นราธิวาส ระเด่น สกลตลา ลีดา

1.2 ใบกลมรูปไข่ ได้แก่ พระสัตรุษ พังงา ราชาริราช สมุทรปราการ

1.3 ใบกลมปลายใบหนีบ ได้แก่ จิตภาวัลย์ สระแก้ว อำนาจเจริญ

1.4 ใบกลมปลายใบมีจีบ มีเบ็ด ได้แก่ ทศกัณฐ์ พลายชุมพล ภูเก็ต

1.5 ใบกลมปลายใบยื่นแหลม หนีบ ได้แก่ เพชรสันทนต์

1.6 ใบกลมมีแฉก ปลายใบหนีบ ได้แก่ มณโฑ

1.7 ใบกลมปลายใบงุ้ม ได้แก่ ท้าวพันตา นนทกะ บางบาล มนต์ชัยสิงห์ มุกดาหาร ลีลาวดี

1.8 ใบกลมปลายใบม้วน ได้แก่ รังสิต

1.9 ใบกลมมีแฉกมีเบียด ได้แก่ หมื่นแผ้ว

1.10 ใบกลมแคบยาวปานกลาง ได้แก่ บุปผาสวรรค์

1.11 ใบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายใบยื่นแหลม ได้แก่ เบญจรงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น เมื่อนำไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตเห็นว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.12 ไบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายไบขึ้นแหลม มีเปิด ได้แก่ ชมพูพาน

1.13 ไบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายไบขึ้นแหลม ปลายไบหนีบ ได้แก่  
ด้านข้าง สีหราชเดโช

1.14 ไบกลมแคบยาวปานกลาง มีเปิด ได้แก่ กภาพสินธุ์

1.15 ไบกลมแคบยาวปานกลาง ปลายไบขึ้นแหลม ปลายไบหนีบ มีเปิด  
ได้แก่ มังจาย สีแผ่นดิน หาดใหญ่

2) ไบมี 2 ลักษณะในต้นเดียว (ไบกลม, ไบกลมมีปลายไบขึ้นออกมา) ได้แก่  
กรุงเทพฯ โทบุดร ผู้ชนะสิบทิศ พระยาอุทธรรงค์ แหลมทอง

3) ไบมี 3 ลักษณะในต้นเดียว (ไบกลม, ไบกลมมีปลายไบขึ้นออกมา, ไบรูปทรง  
กระบอกปลายไบมน) ได้แก่ ขุนแผน ศรีสุริโยทัย ออยุธยา

3. ลักษณะพุ่มต้น พบว่ามีขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดปานกลาง และขนาด  
ใหญ่ ทรงพุ่มจะแตกต่างกันไปตามชนิดพันธุ์ซึ่งมีทั้งทรงพุ่มสูงชะลูด พุ่มเตี้ย พุ่มโปร่ง พุ่มแน่นทึบ



## วิจารณ์ผลการศึกษา

จากการสำรวจและศึกษาชนิดพันธุ์โกสนสายพันธุ์ไทยจากแหล่งที่มีการเพาะเลี้ยงพบว่า โกสนสายพันธุ์ไทยมีชนิดพันธุ์จำนวนมากแต่ละชนิดพันธุ์มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน การจำแนกพันธุ์โกสนจึงต้องใช้ความชำนาญและความคุ้นเคยของผู้ทำการเพาะเลี้ยง เนื่องจากเอกสารที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับโกสนมีน้อย และโกสนสายพันธุ์ไทยถ้าสภาพแวดล้อมในการเพาะเลี้ยงไม่เหมาะสมทำให้การเจริญเติบโตในส่วนต่าง ๆ ของโกสนผิดแปลกแตกต่างไปจากลักษณะประจำพันธุ์ เช่น สภาพต้น ช่วงความถี่ข้อปล้อง ลักษณะใบ การกัศลี สอดคล้องกับการรายงาน(ปิณฑูระ, 2519; สงกรานต์, 2540) โกสนเป็นพืชที่มีความแปรปรวนสูงต่อสภาพแวดล้อมกับการเจริญเติบโต ดังนั้นโอกาสที่จะมีลักษณะการกลายพันธุ์และถูกไม้ใหม่เกิดขึ้นมาก



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## เอกสารอ้างอิง

กองบรรณาธิการวารสารบ้านและสวน. 2525. สารานุกรมไม้ประดับในประเทศไทย เล่มที่ 2. อมรินทร์การพิมพ์, กรุงเทพฯ. 474 น.

จิราภรณ์ กัลยาณพงศ์. 2525. การศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ของโกสนชนิดใบกลมบางพันธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จุฬามาศ อ่อนวิมล. 2538. ไม้ประดับ. ชมรม ไม้ประดับสวนจตุจักร, กรุงเทพฯ. 96 น.

ชมรมผู้เพาะเลี้ยงและอนุรักษ์พันธุ์โกสนแห่งประเทศไทย. 2540 ก. มาปลูกเลี้ยงโกสนกันเถอะ. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน ปีที่ 9 ฉบับที่ 167 : หน้า 31.

..... 2540 ข. ดูโกสนพันธุ์แท้ดูอย่างไร. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน ปีที่ 9 ฉบับที่ 170 : หน้า 7.

..... 2540 ค. การผสมพันธุ์โกสน. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน ปีที่ 10 ฉบับที่ 177 : หน้า 33.

..... 2541. นานาค่าถามโกสน. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน ปีที่ 10 ฉบับที่ 183 : หน้า 40-42.

ธนสิทธิ์ เหล่าประเสริฐ. 2540. โกสนไม้สวยที่กลับมากับ สุวัฒน์ จันทรรัตน์. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน ปีที่ 9 ฉบับที่ 165 : 30-33.

ประสิทธิ์ คำภูแสน. 2519. หนังสือเรียนวิชาไม้ดอกไม้ประดับ. สำนักพิมพ์บรรณกิจ, กรุงเทพฯ. 123 น.

ปิฎุระ บุนนาค. 2519. ไม้ดอกไม้ประดับ. สำนักพิมพ์บรรณกิจ, กรุงเทพฯ. 500 น.

วิทย์ เทียงบุญธรรม. 2536. พจนานุกรมไม้ดอกไม้ประดับในเมืองไทย. ห.จ.ก. ประชุมทองการพิมพ์, กรุงเทพฯ. 981 น.

สงกรานต์ บุศยะ. 2540. ปรากฏเขียนไม้ประดับ. อรรถศาสตร์. กรุงเทพฯ. 216 น.

สมรรถชัย นัตราคม. 2540. ข้อเสนอแนะการเลือกปลูกโกสนไทย. มติชนบท เทคโนโลยีชาวบ้าน. 9 (170) : 22-23.

สุวัฒน์ จันทรัตน์. 2540. โกสน. บริษัท มิสแอนด์มิสเตอร์แอดเวอร์ไทซิง จำกัด, กรุงเทพฯ. 55 น.

อนก สุขกาญจน์. 2525 ก. คู่มือการปลูกโกสน. บริษัท วิคตอรีฟลาวเวอร์ จำกัด, กรุงเทพฯ. 108 หน้า

\_\_\_\_\_ . 2525 ข. ประวัติคู่มือการขยายพันธุ์โกสน. บริษัท วิคตอรีฟลาวเวอร์ จำกัด, กรุงเทพฯ. 102 หน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้